

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Fakulta tělesné kultury

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI OLMOUCKÉ KINANTROPOLOGIE

Bakalářská práce

Autor: Andrea Zemánková, učitelství pro střední školy,

tělesná výchova – biologie

Vedoucí práce: RNDr. Svatopluk Horák

Olomouc 2015

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora:	Andrea Zemánková
Název závěrečné písemné práce:	Významné osobnosti olomoucké kinantropologie
Pracoviště:	Katedra společenských věd v kinantropologii
Vedoucí:	RNDr. Svatopluk Horák
Rok obhajoby:	2015

Abstrakt:

Práce představuje tři nejvýznamnější osobnosti olomoucké kinantropologie, na jejichž výběru se podíleli současní pedagogové a vědečtí pracovníci Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. Práce je zaměřena jak na osobní, tak pracovní život pana Bohuslava Hodaně, Karla Frömela a Karla Měkoty, včetně osobních dat, dosaženého vzdělání, pracovní historie, zájmů a kréda. Dále také uvádí působení a funkci ve vědním oboru kinantropologie, činnosti spojené s vědou a výzkumem, politickou orientaci, publikační činnost, vyznamenání. Velkým přínosem je také rozhovor s panem Bohuslavem Hodaněm a Karlem Frömelem.

Klíčová slova: Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, kinantropologie, sociokulturní kinantropologie, osobnost, Bohuslav Hodaň, Karel Frömel, Karel Měkota

Souhlasím s půjčováním závěrečné písemné práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Andrea Zemánková

Title of the thesis: Important personalities of Olomouc kinesiology

Department: Department of Social Sciences in Kinanthropology

Supervisor: RNDr. Svatopluk Horák

The year of presentation: 2015

Abstract:

Bachelor thesis represent three the most important personalities of Olomouc kinesiology. Actual pedagogues and researchers from Faculty of Physical Culture in Olomouc were asked to choice them. Thesis describes personal and professional life of Mr. Bohuslav Hodaň, Karla Frömel and Karel Měkota. Including personal information, educational attainment, working history, interests and their creed thesis say too about their action and fiction in kinesiology, activities connected with science and research, political orientation, publishing activities and honour. Interview with Mr. Bohuslav Hodaň and Karel Frömel is also a great asset.

Keywords: Palacky University in Olomouc, Faculty of Physical Culture, kinesiology, sociocultural kinesiology, personality, Bohuslav Hodaň, Karel Frömel, Karel Měkota

I agree with the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem závěrečnou písemnou práci zpracovala samostatně s odbornou pomocí RNDr. Svatopluka Horáka, uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a řídila se zásadami vědecké etiky.

V Olomouci dne: 30. 6. 2015

.....

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce RNDr. Svatoplukovi Horákovi za odborné vedení, rady a pomoc při zpracování této práce.

OBSAH

1	ÚVOD.....	7
2	PŘEHLED POZNATKŮ.....	9
2.1	VZNIK A VÝVOJ UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI.....	9
2.2	VÝVOJ STUDIA TĚLESNÉ VÝCHOVY NA UNIVERZITĚ PALACKÉHO V OLOMOUCI.....	11
2.2.1	Vývoj studia tělesné výchovy od roku 1960.....	12
2.2.2	Vývoj studia tělesné výchovy a vědecká činnost od roku 1970	14
2.2.3	Studium tělesné výchovy od roku 1980.....	15
2.2.4	Vznik samostatné Fakulty tělesné kultury po roce 1989	16
2.3	KINANTROPOLOGIE	19
2.3.1	Vývoj kinantropologie u nás.....	22
2.3.2	Členění a vymezení prostoru kinantropologie	24
2.3.3	Současné pojetí kinantropologie	27
2.4	PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI	29
2.4.1	Osobnost z pohledu psychologie	30
2.4.2	Osobnost z pohledu sociokulturní kinantropologie	33
3	CÍLE	35
4	METODIKA	36
5	VÝSLEDKY	37
5.1	prof. PhDr. BOHUSLAV HODAŇ, CSc.	37
5.2	prof. PhDr. KAREL MĚKOTA, CSc.	42
5.3	prof. PhDr. KAREL FRÖMEL, DrSc.	45
6	ZÁVĚRY	49
7	SOUHRN.....	50
8	SUMMARY.....	52
9	REFERENČNÍ SEZNAM	54

1 ÚVOD

Zvolit si práci, jejíž problematika pro mě bude zajímavá, nebyl vůbec lehký úkol. Avšak naskytla se mi možnost zúročit informace, které jsem načerpala pro svou seminární práci minulý rok a rozšířit je o další oblasti bádání. Dalo by se říct, že odrazovým můstkem pro mou práci je vědní disciplína zvaná kinantropologie. V návaznosti na ni je mi potěšením sdělit nejen studentům „naší“ fakulty, kdo a za jakých okolností se zasloužil o možnost studovat zvolený obor právě pod záštitou Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.

Na následujících stranách je přiblížena historie vzniku Univerzity Palackého v Olomouci, s níž je úzce spjato studium tělesné výchovy nejen na Fakultě tělesné kultury. Samotný vývoj univerzity sahá do 16. století, přesněji řečeno do roku 1573. V té době pod názvem Univerzita v Olomouci. Současný název univerzity nese až od konce druhé světové války, kdy byla činnost univerzity znovu po nucené odmlce obnovena. Záznamy o studiích tělesné výchovy, jak ji známe dnes, se vyskytly až ve 20. století. Doba od roku 1960 je charakteristická největším rozkvětem fakult Univerzity Palackého v Olomouci navzdory překážkám komunistického režimu. Sedmdesátá léta byla dobou rozvoje v rámci mezinárodní působnosti univerzity. Období od roku 1980 je specifické, neboť studium tělesné výchovy je pod záštitou Pedagogické fakulty v Olomouci a také je zákonem ustanoveno studium učitelství pro 3. stupeň škol na Univerzitě Palackého v Olomouci. Významným mezníkem je bezpochyby éra po roce 1989. V roce 1991 zahájila svou činnost Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, kam se taky přesunulo studium tělesné výchovy a další obory. Okrajově se zmíním také o dvou směrech kinantropologie, jakožto předmětu studia na Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.

Práce obsahuje také základní výčet informací o kinantropologii, ale také zmiňuje různé úhly pohledu, které se vztahují k pojmu osobnost.

Cílem práce je představit tři nejvýznamnější osobnosti olomoucké kinantropologie. Na základě expertního odhadu byly vybrány tyto osobnosti: prof. PhDr. Bohuslav Hodaň, CSc., prof. PhDr. Karel Frömel, DrSc. a prof. PhDr. Karel Měkota, CSc.

Záměrem práce je sdělit co nejvíce informací vztahujících se k jejich životní i kariérní cestě. U každé ze zmíněných osobností popisují dosažené vzdělání, současné

i bývalé zaměstnání, zaměřuji se na jejich vědeckou, publikační i členskou činnost, která je záslužná pro rozvoj vědního oboru kinantropologie.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 VZNIK A VÝVOJ UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

„Aby Univerzita Palackého byla tím, čím je dnes, musela projít obdobími rychlého rozvoje, ale také etapami, kdy vysoké učení v Olomouci bojovalo o samostatnou existenci“ (Univerzita Palackého, 2006, 7).

Kořeny olomouckého školství sahají hluboko do dávné minulosti. První důležitý krok na cestě ke vzdělání v Olomouci byl učiněn založením olomouckého biskupství v roce 1063 a zřízením kapituly ve druhé polovině 11. století (Fakulta tělesné kultury, 2011).

Univerzita v Olomouci vznikla na žádost olomouckého biskupa Vilíma Prusinovského z původní Jezuitské koleje dne 22. prosince 1573. „Proto v roce 1566 povolal do Olomouce jezuity, aby zde vybudovali univerzitní kolej“ (Šantavý & Hošek, 1980, 17). Dále Šantavý & Hošek (1980, 17) uvádějí, že „olomoucké vysoké učení vzniklo až v roce 1576, kdy se v Olomouci začala přednášet filozofie a byla provedena první imatrikulace“.

Lón (1973) zmiňuje rok 1773, kdy nabyla olomoucká univerzita charakteru instituce světské. O pět let později byla přeložena do Brna a roku 1782 se opět vrátila do Olomouce v podobě lycea, jehož slavnostní otevření proběhlo 13. listopadu téhož roku. „Až roku 1827 bylo lyceum povýšeno na Františkovu univerzitu, působící v Olomouci do roku 1860“ (Univerzita Palackého, 2006, 8).

“Císařským nařízením ze dne 17. května 1860 byla olomoucká univerzita zrušena jako celek, avšak nezanikla úplně. Jejím hlavním zbytkem zůstala teologická fakulta, které výslovně bylo ponecháno císařským rozhodnutím ze dne 14. června 1857 rigorózní a promoční právo“ (Šantavý & Hošek, 1980, 46). Štekr & Válková (2001) dodávají, že vysokoškolské učení v Olomouci nebylo obnoveno ani během první republiky.

Podle Pospíchala (1996) období druhé světové války významně ovlivnilo životy milionů lidí na světě a nevyhnulo se ani vysokoškolskému životu v tehdejším Československu. Fakulta byla zrušena nacistickými okupanty dne 17. listopadu 1939 spolu s ostatními vysokými školami a mnoho studentů i učitelů bylo odvečeno do koncentračních táborů.

K obnovení univerzity v Olomouci došlo až po 2. světové válce. „Zákonem Prozatímního národního shromáždění Republiky československé ze dne 21. února 1946

byla obnovena starobylá olomoucká univerzita. Pod novým názvem Univerzita Palackého se skládá ze čtyř fakult: lékařské, filozofické, právnické a teologické“ (Fňukal et al., 2009, 6).

„K slavnostnímu otevření Univerzity Palackého v Olomouci došlo ve výročí dne jejího uzákonění, tj. 21. února 1947, za účasti prezidenta republiky, členů vlády, diplomatického sboru a zástupců politického a kulturního života“ (Šantavý, Hošek, 1980, 106).

S rozvojem univerzity se rozvíjela i snaha o ustanovení studia učitelství tělesné výchovy.

Tabulka 1. Složky univerzity v letech 1573-1946 (Šantavý, Hošek, 1980).

Období	Univerzita
1573-1773	Jezuitský řád – kolej Tovaryšstva Ježíšova
1773-1782	Státní univerzita
1782-1827	Lyceum
1827-1860	C. k. Františkova univerzita
1861-1946	Teologická fakulta

Dne 14. 7. 1950 byla zrušena Cyrilometodějská fakulta bohoslovecká. O tři roky později vládní nařízení transformovalo olomouckou pedagogickou fakultu na samostatnou Vysokou školu pedagogickou s fakultami společenských a přírodních věd. V tomto období tedy v Olomouci existovaly dvě vysoké školy. Dne 18. září 1958 se Vysoká škola pedagogická spojila s Univerzitou Palackého (Fakulta tělesné kultury, 2011, 7).

Dle Univerzity Palackého (1984, 12) „k obnovení pedagogické fakulty UP došlo pak znovu až v roce 1964, po zrušení Pedagogického institutu v Olomouci“. Pedagogický institut nebyl univerzitním pracovištěm. Univerzita však s institutem velmi úzce spolupracovala, což se projevovalo zvyšováním úrovně pedagogické práce. Také Hlůza et al. (1996) potvrzuje významnost tohoto období a zvyšování nároků na výchovně vzdělávací a vědeckovýzkumnou činnost pedagogů.

V září 1961 měl pedagogický institut již jedenáct kateder: katedru marxismu-leninismu, katedru pedagogiky a psychologie, katedru českého jazyka a literatury, katedru dějepisu a zeměpisu, katedru matematiky, fyziky a chemie, katedru biologie a práce na školním pozemku, katedru výrobní práce, katedru hudební

výchovy, katedru výtvarné výchovy a katedru tělesné výchovy (Univerzita Palackého, 1984, 14).

Podle Fakulty tělesné kultury (2011, 7) „v roce 1959 Národní shromáždění zřídilo z olomouckého pedagogického institutu pedagogickou fakultu, která se stala čtvrtou fakultou UP“.

2.2 VÝVOJ STUDIA TĚLESNÉ VÝCHOVY NA UNIVERZITĚ PALACKÉHO V OLOMOUCI

Štekr & Válková (2001) uvádí první zmínky o pěstování tělesných cvičení z roku 1724, kdy byla k univerzitě připojena rytířská akademie. Samotná tělesná výchova se však nestudovala. Další záznamy v zařazení tělesné výchovy do studijních osnov jsou až z 20. století, konkrétně z roku 1938, kdy byl ustanoven lektorát tělesné výchovy vedený profesorem Stanislavem Cvekem. Nebyla to ovšem univerzita olomoucká, nýbrž původní Bohoslovecká fakulta, která se v roce 1919 přejmenovala na Cyrilometodějskou.

Iniciátorem studia tělesné výchovy na Univerzitě Palackého byl středoškolský profesor Zbyněk Losenický. První přednášky se konaly 21. února 1946. Štekr (1996) také zdůrazňuje vznik Ústavu pro vzdělávání profesorů tělesné výchovy při Univerzitě Palackého v říjnu téhož roku. Tělesná výchova se studovala na pedagogické fakultě a jednalo se o čtyřleté studium, které připravovalo studenty pro učitelství na školách II. cyklu.

Ve školním roce 1946 – 1947 zahájilo studium učitelství tělesné výchovy 35 studentů, z nichž studium dokončilo pouze pět. Vedoucím pracoviště byl jmenován Zbyněk Losenický, učitelem Vladislav Bezrouk. Ostatní výuku vedli externí učitelé, středoškolští profesori Miroslav Coufal, O. Čermák, František David, Božena Hrbová, Mojmír Kocián, Karel Kotyza, Vilém Kožnárek a Milada Ondrová (Štekr & Válková, 2001, 7).

Ústav pro vzdělávání profesorů tělesné výchovy byl mezifakultním pracovištěm a na jeho činnosti se podíleli pracovníci z různých fakult. Proto se měnilo i personální obsazení ústavu, a to jak jeho vedení, tak i učitelského sboru. Příkladem je změna vedení ústavu v letech 1947 – 1948, kdy se stal vedoucím MUDr. Jaroslav Mělka z lékařské fakulty (Štekr & Válková, 2001).

Univerzita Palackého (1984) uvádí, že pozitivním krokem ve vývoji studia tělesné výchovy na Univerzitě Palackého v Olomouci v poválečné době bylo otevření prvního

ročníku jednooborového studia tělesné výchovy ve školním roce 1950 – 1951. Do té doby se tělesná výchova studovala s dalším aprobačním předmětem.

Dalším významným krokem z pohledu historie rozvoje studia tělesné kultury na Univerzitě Palackého v Olomouci je rok 1953. V tomto roce byly zákonem ustanoveny katedry tělesné výchovy na vysokých školách. Ústav pro vzdělávání profesorů tělesné výchovy se tak přejmenoval na katedru. Vedoucím katedry byl doc. RNDr. Vladimír Hanák. „Učiteli katedry byli Vladimír Bezrouk, Mojmír Kocián, Blažena Petrová, Walter Stehlík. Jako asistenti na částečný úvazek začínají učit studenti IV. ročníku studia tělesné výchovy Milan Adamus, Bohumil Kubánek, Jaroslav Matěj, Jiří Matoška, Jiří Novosad, Eva Šišková“ (Štekr & Válková, 2001, 8). Dále Štekr & Válková (2001) upozorňují, že v padesátých letech procházelo učitelství tělesné výchovy mnoha změnami, a to jak z pohledu struktury a kombinace studia, tak z pohledu působnosti na jednotlivých katedrách. V této době se objevují i první záznamy vědecké činnosti kateder. Mezi hlavní témata vědecké činnosti této doby patří například Návik disciplín odznaku PPOV (1955 – 1959), Osnovy tělesné výchovy na středních školách (1957) nebo Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách (1958 – 1959).

2.2.1 Vývoj studia tělesné výchovy od roku 1960

V roce 1960 bylo studium učitelství tělesné výchovy přesunuto na přírodovědeckou fakultu, kde byla ustanovena katedra odborné tělesné výchovy (KOTV). K rozvoji studia tělesné výchovy přispěl i fakt, že v šedesátých letech měla každá fakulta Univerzity Palackého v Olomouci svou katedru tělesné výchovy, které navzájem spolupracovaly a díky více pohledům na tělesnou výchovu spolu vytvářely předpoklady k výuce tělesné výchovy na Univerzitě Palackého v Olomouci. Léta šedesátá byla ve znamení posilování teoretických a biologicko-medicínských disciplín. V této souvislosti bylo na katedru odborné tělesné výchovy přijato několik nových pedagogů, kteří výuku předmětů spadajících do těchto disciplín zaštitovali a tím markantně rozšířili záběr studia učitelství tělesné výchovy. Můžeme zmínit Františka Vaverku, který vyučoval biomechaniku, MUDr. Dalibora Klečku, MUDr. Josefa Nižníka nebo MUDr. Zdeňka Vaňharu, jejichž jména jsou spojena s anatomí a fyziologií, ale také Karla Měkotu, který se věnoval teorii tělesné výchovy (Štekr, 1993).

Štekr & Válková (2001) zmiňují didaktiku, atletiku, plavání, ale také lyžování a vodní sporty, jež jsou dalšími předměty pronikajícími v první polovině šedesátých let do osnov katedry odborné tělesné výchovy. S posílením výuky teoretických a praktických

předmětů rostl úměrně i počet studentů učitelství tělesné výchovy. Podle Štekra & Válkové (2001, 11) „v roce 1966 byl ustaven kabinet tělovýchovně-biologických oborů a v roce 1967 kabinet pro výzkum motoriky mládeže, který vedl Karel Měkota“.

V souvislosti s rostoucím počtem vyučovaných disciplín v tomto období, se Univerzita Palackého (1984) zmiňuje o katedře sportů, která byla založena v roce 1968, rozdělením právě katedry odborné tělesné výchovy přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého na tři pracoviště.

Její původní název byl katedra sportů a turistiky, protože svými třemi kabinety (kabinet gymnastiky, kabinet her, kabinet turistiky, lyžování a plavání) zajišťovala i rozsáhlou oblast zimních a letních výcvikových kurzů pro studenty tělesné výchovy. Jako vedoucí katedry působil od roku 1968 do roku 1972 Milan Adamus (Univerzita Palackého, 1984, 91).

V roce 1968 se tlukot srdce naší země výrazně oslabil a nucená rudá ideologie negativně postihla i chod vzdělávacích ústavů tehdejší Československé republiky. Jinak tomu nebylo ani na Univerzitě Palackého. Zvýšená politická aktivita roku 1968 poznamenala postoje a činnosti učitelů katedry odborné tělesné výchovy (Fiala et al., 2013). Jen díky vytrvalému zapálení doprovázeného tvrdou a důslednou prací pedagogů katedry odborné tělesné výchovy se podařilo uskutečnit mnoho dalších změn, jejichž výsledkem bylo vytvoření nových kateder. Mezi takové patřily katedra sportů a turistiky, vedená Milanem Adamusem, katedra teorie a metodiky tělesné výchovy, pod taktovkou docenta PaedDr. Mojmíra Kociána a katedra tělovýchovně-biologických oborů, v jejímž čele stál prof. RNDr. Richard Vinařický, CSc. Toto období je pro vývoj studia učitelství tělesné výchovy a rozvoj kinantropologie na Univerzitě Palackého zásadní (Štekr, 1993).

Od poválečné doby uplynulo něco kolem dvaceti let. Obor učitelství tělesné výchovy prošel několika fázemi, nejprve iniciátorskými léty či hledáním se, dále fází sebepoznávání a nalezení svého místa, fází vývoje a upevňování funkčních a oborových struktur a z pohledu druhé poloviny šedesátých let i jakousi první fází dospělosti. V této době přišli do vedení kateder odborníci, kteří rozvíjeli a zkvalitňovali nejen pedagogické, ale i vědeckovýzkumné práce (Fiala et al., 2013).

„V důsledku toho vznikla oddělení antropomotoriky při katedře teorie a metodiky tělesné výchovy, jejíž vedoucí byl doc. PhDr. Karel Měkota, CSc. a oddělení pro výzkum vrcholových sportovců při katedře sportů a turistiky, kde působil jako vedoucí

PhDr. Jiří Novosad, CSc.“ (Štekr & Válková, 2001, 11). Všechny tyto změny jen zvýšily kvalitu a odbornost studia učitelství tělesné výchovy.

Dále Štekr & Válková (2001) doplňují, že i přes pokračující úspěchy a rozvoj katedry tělesné výchovy, mezi které patřilo kupříkladu uspořádání šestého ročníku Československé univerziády v roce 1971, pociťovali někteří pedagogové následky roku 1968. „Změněné klima a normalizační proces se samozřejmě odrazily i v poměrech na univerzitě, na fakultách i na jednotlivých katedrách tělesné výchovy“ (Štekr & Válková, 2001, 12). Komunistický režim velmi zkomplikoval a omezil pedagogickou, ale především vědeckovýzkumnou činnost mnoha pedagogů. Mezi ně patřil například Milan Adamus, který se stal později v roce 1973 prvním doktorem, Ladislav Bank, Jiří Novosad, kterému bylo pozastaveno jmenování docentem, Mojmír Kocián, jemuž bylo pozastaveno jmenování mimořádným profesorem, Hana Štekrová, Radek Zavřel a další. I tyto negativní skutečnosti jsou kostkami, které dláždí historickou cestu vývoje učitelství tělesné výchovy na Univerzitě Palackého. Přes všechny překážky se v konečném důsledku činnost kateder rozšiřovala. Kvetla i publikační činnost v oblastech didaktiky tělesné výchovy, sportovní psychologie a antropomotoriky (Štekr, 1993).

2.2.2 Vývoj studia tělesné výchovy a vědecká činnost od roku 1970

Velkých úspěchů bylo dosaženo i na vědeckovýzkumném poli a výsledky byly s pozitivním ohlasem prezentovány v rámci mezinárodních konferencí a kongresů zaměřujících se na sport, společnost, psychologii či vyučování tělesné výchovy. V roce 1975 byl obhájen dílčí státní vědeckovýzkumný úkol Dimenze motorické výkonnosti, vedený Karlem Měkotou, který přispěl k rozvoji poznatků z antropomotoriky. Dalším dílčím úkolem, který byl v roce 1975 obhájen, byly Psychologické aspekty limitní výkonnosti, vedený Mojmírem Kociánem (Štekr, 1993).

Také Navrátil (1973) potvrzuje složitost a růst rozvoje vědeckovýzkumné činnosti Univerzity Palackého a zároveň i účast pracovníků univerzity na projektech různých vědeckých institucí.

Úspěšné nebyly pouze vědeckovýzkumné projekty, ale i enormní rozvoj pedagogické činnosti. Vznikají kabinety gymnastiky, plavání, lyžování, her a pobytu v přírodě. Aplikované teorie v různých sportovních odvětvích se pozitivně projeví na zvýšení sportovní výkonnosti studentů, a tím i na skvělých výsledcích v nejvyšších sportovních soutěžích. Dalším úspěchem bylo pořádání odborných seminářů

s mezinárodní účastí. Ve vztahu k vývoji kinantropologie stojí za zmínku seminář s názvem Problematika výzkumu lidské motoriky uskutečněný v roce 1973 nebo seminář Diagnostika motorických projevů mládeže a sportovců konaný v roce 1975 (Štekr, 1991).

Všechny tyto skutečnosti pomohly zapsání kateder tělesné výchovy Univerzity Palackého v Olomouci do povědomí široké společnosti. Díky tomu dále stoupá počet zájemců o studium učitelství tělesné výchovy a kvalita samotného vzdělávání. Pro studium tělesné výchovy i vysokoškolskou tělesnou výchovu bylo velkým přínosem vybudování sportovní haly a loděnice roku 1976. Vznikly tak kvalitnější podmínky pro výuku, které příznivě ovlivnily sportovní úroveň studentů (Fakulta tělesné kultury, 2011).

2.2.3 Studium tělesné výchovy od roku 1980

V roce 1980 vešel v platnost nový vysokoškolský zákon, který již zmiňuje studium učitelství tělesné výchovy pro 3. stupeň škol na Univerzitě Palackého v Olomouci. Hlůza et al. (1996) také uvádí, že po éře studia tělesné výchovy na přírodovědecké fakultě přechází výuka na fakultu pedagogickou. Osmdesátá léta byla rovněž ve znamení zásadních změn. Jestliže se v minulosti týkaly změny převážně struktury a obsahové naplněnosti výuky, v letech osmdesátých se jedná o změny organizační. Měnily se názvy kateder, přibývala jednotlivá oddělení zaměřující se na konkrétní sportovní disciplíny a měnilo se i personální obsazení kateder. Přibývalo jmenování docentů. Pro příklad lze uvést udělení docentury PhDr. Karlu Frömelovi, CSc. a PhDr. Haně Válkové, CSc., pro obor teorie vyučování tělesné výchovy v roce 1985. V roce 1986 obdržel titul docent PhDr. František Vaverka, CSc., pro obor biomechanika a v roce 1988 MUDr. Zdeněk Vaňhara, CSc., pro obor fyziologie tělesných cvičení (Štekr, 1993).

Podle Štekra (1996) nezaostávala kulturní ani vědecká činnost. Ta se naopak rozrůstala a rozvíjela o zaměření v oblastech účinnosti pedagogického procesu v tělesné výchově, využití přístrojové techniky v motorickém učení v přípravě vrcholových sportovců, řešení problémů antropomotoriky a biomechaniky a další.

Hlůza et al. (1996) také upozorňují na rozšiřování studia v kombinaci s dalšími předměty zvyšující zájem o studium, projevující se velkým množstvím uchazečů o studium tělesné výchovy. Velké množství zájemců s sebou neslo i stinnou stránku v podobě klesající tělesné a pohybové výkonnosti.

2.2.4 Vznik samostatné Fakulty tělesné kultury po roce 1989

Události roku 1989 zasáhly také do života Univerzity Palackého Olomouci. „Myšlenky svobody a demokracie dovedly studenty a učitele ke staronové myšlence studia tělesné výchovy na samostatné fakultě Univerzity Palackého“ (Štekr & Válková, 2001, 19). Společným úsilím a spoluprací studentů a učitelů se cíl stával pomalu, ale jistě skutečností. Dne 27. srpna 1990 Akademický senát Univerzity Palackého v Olomouci zřídil Fakultu tělesné kultury jako součást univerzity (Fakulta tělesné kultury, 2011).

Fakulta měla několik základních úkolů a to zejména:

- příprava a další vzdělávání učitelů pro zabezpečení všech forem tělesné výchovy na všech stupních škol,
- příprava a další vzdělávání odborníků pro mimoškolní činnost všech obyvatel včetně handicapované populace,
- příprava a další vzdělávání odborníků v léčebné rehabilitaci,
- rekvalifikace a výchova specialistů (licence) pro tělovýchovné organizace a sportovní svazy,
- zabezpečení všech forem tělovýchovných aktivit pro studenty, zaměstnance a učitele UP v Olomouci i pro obyvatele regionu (Fakulta tělesné kultury, 2011, 15).

„Cílem zakladatelů Fakulty tělesné kultury se stala snaha pokrýt v rámci vysokoškolského vzdělání co nejširší spektrum oborů zabývajících se lidským pohybem“ (Fakulta tělesné kultury, 2011, 15).

V devadesátých letech započala Fakulta tělesné kultury směle svou činnost s přibližně 500 studenty, kteří původně zahájili studium na pedagogické fakultě. Na počátku fungování fakulty tělesné kultury se ještě zachovala původní pracoviště. Katedra kinantropologie vedená doc. PhDr. Karlem Měkotou, katedra učitelství a tělesné výchovy, pod vedením doc. PhDr. Milana Adamuse, ale také laboratoř lidské motoriky v čele s doc. PhDr. Františkem Vaverkou, Csc. Během tohoto desetiletí se struktura kateder měnila ještě několikrát, z toho vyplynuly i změny v personálním obsazení. „V roce 1993 bylo na fakultě tělesné výchovy ustanoveno postgraduální doktorandské studium v kinantropologii. Garantem studia se stal prof. PhDr. Karel Měkota, Csc., později byl vystřídán proděkanem doc. MUDr. Pavlem Stejskalem, Csc.“ (Štekr & Válková, 2001, 29).

PŘEHLED VÝVOJE UNIVERZITY PALACKÉHO

Studijní rok	1945—46	1946—47	1947—48	1948—49	1949—50	1950—51	1951—52	1952—53	1953—54	1954—55	1955—56	1956—57	1957—58	1958—59	1959—60	1960—61	1961—62	1962—63	1963—64	1964—65	1965—
Fakulta																					
Bohoslovecká	█	█	█	█	█	█															
Lékařská	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█
Filozofická		█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█	█		█	█	█	█	█	█	█
Pedagogická			█	█	█	█	█	█	█	█	█	█								█	█
Vysoká škola pedagogická										█	█	█	█	█	█						
Pedagogický institut															█	█	█	█	█	█	█
Přírodovědecká															█	█	█	█	█	█	█

Obrázek 1. Přehled vývoje Univerzity Palackého v letech 1945 - 1965 (Šantavý & Hošek, 1980, 111).

Štekr (1991) hovoří o Fakultě tělesné kultury jako o šesté fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, která zahájila svou činnost roku 1991. Bohuslav Hodaň byl prvním děkanem fakulty, Karel Měkota vedoucím katedry kinantropologie.

„První promoce absolventů se konala 24. června, o tři měsíce později pak byli imatrikulováni první studenti, kteří se již hlásili na FTK“ (Nosek, 2014). Nosek (2014) také zmiňuje úspěchy fakulty nejen na poli vědy a výzkumu, kde se odborníci soustředí především na pohybovou aktivitu a inaktivitu obyvatel České republiky. Ale také pro své neméně významné sportovní úspěchy, o které se zasloužili studenti, či absolventi, kteří se mohou pyšnit tituly mistrů světa nebo držitelů (para)olympijských medailí.

Fakulta tělesné kultury (2011) uvádí katedry a instituty na Fakultě tělesné kultury:

- Institut aktivního životního stylu – vedoucím katedry je pan prof. PhDr. Karel Frömel, DrSc. Centrum kinantropologického výzkumu (CKV) vzniklo při Fakultě tělesné kultury 1. 1. 2005. Předmětem zájmu výzkumné činnosti je pohybová aktivity a inaktivita obyvatel České republiky.
- Katedra aplikovaných pohybových aktivit – vedoucím katedry je pan PaedDr. Zbyněk Janečka, Ph.D. Ustanovení katedry proběhlo 1. 9. 1992. Aplikované pohybové aktivity (APA) jsou studijním oborem

orientovaným na vzdělávání profesionálů ve sféře pohybových aktivit a sportu minoritních skupin. Jde o pohybové aktivity osob s postižením v souladu s jejich zájmy a schopnostmi.

- Katedra fyzioterapie – vedoucím katedry je pan prof. MUDR. Jaroslav Opavský, CSc. Fyzioterapie se už od počátku stala nedílnou součástí poskytnutého vzdělání, neboť náplní studia je úprava poruch funkce pohybového systému. První absolventi ukončili bakalářské studium v roce 1994.
- Katedra přírodních věd v kinantropologii – vedoucím katedry je pan prof. RNDr. Miroslav Janura, Dr. Katedra je poměrně mladá, vznikla 1. 1. 2011 sloučením tří kateder. Podílí se na výuce anatomie, antropomotoriky, biofyziky, biomechaniky, fyziologie zátěže, obecné fyziologie atd. Štěpáník (2012) hovoří o vědeckovýzkumném pracovišti vzájemně propojeným s biomedicínou, fyzikálními obory a motorikou člověka.
- Katedra rekreologie – vedoucím katedry je pan Mgr. Zdeněk Hamřík. Jedná se o jednu ze zakládajících kateder Fakulty tělesné kultury, vznik roku 1991. Zaměřuje se na vzdělávání odborníků pro výchovu ke zdravému životnímu stylu. Dále se zaměřuje na význam volného času pro člověka i společnost.
- Katedra společenských věd v kinantropologii – vedoucím katedry je pan Mgr. Michal Šafář, Ph.D. Katedra zajišťuje výuku a výzkum, a to v oblasti psychologie a pedagogiky sportu, filozofické a sociokulturní kinantropologie, filozofie, sociologie, historie tělesné kultury, didaktiky tělesné výchovy a základů psychologie se zaměřením na obecnou a vývojovou psychologii, psychologie osobnosti, zdraví a sociální psychologie. Navíc je také garantem výuky cizích jazyků na všech studovaných oborech Fakulty tělesné kultury.
- Katedra sportu – vedoucím katedry je paní PaedDr. Soňa Formánková, Ph.D. Katedra vznikla 1. 1. 1993 a je jednou ze zakládajících kateder Fakulty tělesné kultury. Gymnastika, sportovní a pohybové hry, atletika, plavání, úpoly, turistika a sporty v přírodě, lyžování, tanec, sportovní specializace, teorie sportu a sportovní trénink jsou předměty, jejichž výuku teorie a didaktiky katedra zajišťuje.

2.3 KINANTROPOLOGIE

„Protože kinantropologie – to je přece logos (!), věda, nikoliv, sofia, moudrost“ (Jirásek, 2001, 70).

Historie učitelství tělesné výchovy jde ruku v ruce s historií založení univerzity v Olomouci. Uběhlo však několik století, než dospěl vědní obor kinantropologie do dnešní podoby a než se soubor disciplín a teorií začal kinantropologií vůbec nazývat. Doba 60. let je obdobím první a všeobecné shody pojmů.

Blahuš (2008) hovoří o pojmech v kinantropologii a tvrdí, že uplynulo již spousta času, však některé pojmy a jejich významy přetrvaly, jiné nahradila jiná alternativa (např. tělesná kultura a další).

Mladý vědecký obor kinantropologie, je trefně pojmenován podle třech pilířů a to: kinésis, anthropos, logos neboli pohyb, člověk a nauka/řeč. Stejnými tématy se zabývá i kineziologie, jež je mezinárodním používaným termínem, avšak v České republice dáváme přednost termínu kinantropologie (Bednář, 2009). Blahuš (1993) zmiňuje termín “kinesiology“, který se uchytil v USA s cílem separace od předmětu tělesná výchova, jako vyučovací jednotky. Doporučení podala meziuniverzitní komise v 80. letech, přesto však termín nebyl širší veřejností uznán a to z důvodu možné nejasnosti. Proto se spíše setkáme s pojmy jako “Human Kinetics“, “Human Movement Science“, “Anthropokinetics“ aj.

Dle Blahuše (1993) má obor kinantropologie v zahraničí rozdílné pojmenování. Pojmenování se liší národnostně, kontinentálně, ale i dle autorů:

- Kinesiology and Sport, Sport and Physical education, Sport science (USA),
- Bewegungslehre, Sportwissenschaft (Německo),
- Antropomotoryka (Polsko).

Hodaň (2007) dodává:

- Sportmotorik,
- Fyzičeskaja kultura,
- Športová kinantropologia (Slovensko).

Na Slovensku se vědní obor kinantropologie ustanovil jako Vedy o športu, které dělíme na obory: „športová kinantropologia, športová edukologia a športová humanistika“ (Gajda & Igor, 2008, 5).

Dobry (1993) upozorňuje například na fakt, že výraz “Sportwissenschaft“ není vhodné překládat do českého jazyka jako vědu o sportu. Daleko vhodnější je přeložit

termín jako kinantropologie. Na následujících stranách se budu zabývat i terminologickými problémy v rámci vědy, o kterých hovoří v roce (1993) i pan Dobrý. Zmiňuje sémantické problémy v kinantropologii, o jakých neměl zpočátku nikdo ani zdání. Mluvíme o problémech typu pojmenování podoborů vstupující do kinantropologie nově, nebo zůstat u pojmenování tradičního?

Na výše uvedeném přehledu, je patrné, že existuje mnoho významově rovnocenných názvu pro obor, zabývající se pohybem člověka. Dle mého názoru, hraje do určité míry roli subjektivní cítění daného oboru a jeho propojení v rámci jiných disciplín, ale tohle je náplní pozdějších stran.

„Vědy o tělesné kultuře“ – jedná se o zastaralý název pro kinantropologii. Jde o ucelený systém, do kterého se sdružovaly veškeré „naše“ disciplíny, jak vědecké, tak teoretické. Byl preferován do nedávné minulosti, přesněji do roku 1989 (Hodaň, 2006). Komeščík (2006, 22) definuje tělesnou kulturu jako: „Součástí kultury společnosti a komponent způsobu života, biologicko-sociální jev, specifická sféra lidské společnosti, tělovýchovná realita zahrnující hodnoty společností vytvořené a využívané k optimalizaci tělesného a motorického rozvoje“.

Abychom mohli kinantropologii chápat v pravém slova smyslu a to jako nauku o pohybujícím se člověku důležité je uvědomit si o jaký pohyb jde. Hodaň (1993) zmiňuje jako nezbytnou nutnost vnímat veškerý pohyb člověka, nikoliv jen ten tělocvičný, který je jen jeho součástí. Stejně jako pohyb pracovní, umělecký, komunikační atd. Blahuš (1993, 9) upozorňuje „... na rozvoj zdatnosti populace a podpora zdravého pohybového režimu jako hlavních prostředků zdravotní prevence civilizačních chorob, v podstatné míře způsobených obecným nedostatkem pohybu – hypokinézou“.

Činností spojenou s historií lidstva je dle Hodaňe (2006) bezesporu pohyb. Původnější živočišný pohyb člověka se vyvinul až k „pohybování se“ se záměrem. A to nejen s cílem přežít, ale postupně také s potřebou rozvoje jeho „...fyzických, psychických a sociálních vlastností, schopností i dovedností“ (Hodaň, 2006, 7). Hodaň (2009) tuhle informaci uvedl i roku 2009, kdy tvrdí, že smyslem těchto realizovaných aktivit je bezesporu rozvoj člověka po všech stránkách. S názorem souhlasí např. Jirásek (2001) doplňující tvrzení o fakt, že centrem jakéhokoliv zájmu by neměl být sport, tělocvičná aktivita ani výkon, nýbrž vždy člověk.

„Smyslem kinantropologie není „poznání“ člověka v obecném slova smyslu, ale využití onoho jinde realizovaného poznání pro práci s ním“ (Hodaň, 2009, 70). Hodaň (2009) také upozorňuje na jiný druh poznání člověka. Tenhle druh je již součástí

disciplín kinantropologie, jde o poznání provedené zkoumáním jeho možností vůči smyslu uskutečněných činností a ověřování těchto výsledků.

Uvědomuji si, že seskupení různorodých definic, není tím správným přístupem. Zvláště pokud se snažíme zabývat smyslem problematiky. Ale cítím mezi definicemi velký rozpor, proto jsem se rozhodla uvést jejich seznam.

Hodaň: formuluje kinantropologii jako „...vědní obor, zabývající se různými formami lidského pohybu z hlediska:

- jeho vývoje a struktury,
- individuálních předpokladů jeho vlastní realizace,
- možných způsobů jeho realizace,
- dopadu realizované činnosti na fyzické, psychické a sociální změny člověka ve vztahu ke kvalitě jeho osobního sociálního výstupu,
- reflexí pohybem způsobených změn do sociálních a i profesních rolí,
- vzájemných vztahů specifických prostředí a institucí, ve kterých se pohyb vykonává, i vztahů těchto specifických prostředí a institucí k jiným společenským prostředím a institucím,
- reflexí obecně kulturních, vzdělávacích, právních, zdravotních, ekonomických i politických“ (Hodaň, 2006, 29).

Komeščík: „Vědní obor zabývající se studiem cílevědomé pohybové činnosti člověka v celé šíři a rozsahu a jejím vlivem na jeho tělesný, motorický, psychický a sociální rozvoj“ (Komeščík, 2006, 19).

Hošek et al.: „Kinantropologie je souhrnným názvem pro vědní obor, zabývající se základním i aplikovaným výzkumem a sledováním různých kvantitativních ukazatelů záměrně pohybové aktivity člověka“ (Hošek et al., 1992, 35).

Dobry: „Kinantropologie je věda studující strukturu a funkce záměrné lidské pohybové aktivity a její vývoj a kultivaci v různorodém prostředí v různých podmínkách“ (Blahuš et al., 1993, 68).

Hohler: pojetí kinantropologie ve smyslu „teoretické disciplíny (vědy), která se zabývá zkoumáním funkční závislosti mezi vývojem člověka a tělesným pohybem“ (Blahuš et al., 1993, 70).

Rýdl: označuje kinantropologii jako „... vědu o podstatě, struktuře a funkci lidské pohybové činnosti v celé její šíři“ (Rýdl, 1993, 45).

Jirásek: hovoří o důležitosti, uvědomit si fakt, že „... kinantropologie se nezabývá (či nemá zabývat) pouze sportem, či pouze tělesnou kulturou, ale všemi aspekty lidského pohybu, jeho kultivace, a to na pomezí a s využitím dalších antropologických poznatků“ (Jirásek, 2001, 69).

Blahuš: „... předmětem kinantropologie je lidská pohybová činnost, především účelově zaměřená, ve vztahu k rozvoji člověka jako individua chápaného v souvislostech biologických, psychologických i sociálních, včetně kultivace těchto činností“ (Blahuš et al., 1993, 63).

Blahuš (1993) také zmiňuje důležitost kinantropologie jako vědy, která razí cestu k rozvoji oborů, jako tělesná výchova, sport či pohybová rekreace.

Hodaň (2006) zdůrazňuje, že kinantropologie se nezabývá pouze studiem cílevědomé pohybové činnosti člověka, ale také jejím vlivem na jeho motorický, tělesný, psychický i sociální rozvoj. Důležitou roli hraje i prostředí, ve kterém je pohyb vykonáván. Pan Blahuš tvrdí, že „... předmětem kinantropologie je lidská záměrná pohybová činnost, její struktura a funkce a její vztah k rozvoji člověka jako biopsychosociálního individua“ (Blahuš, 2008). S výše uvedenými názory souhlasí i pan Dobrý (1997), navíc se zmiňuje o účincích v definovaných podmínkách prostředí. Můžeme zde zmínit prostředí tělesné výchovy, zdravotní tělesné výchovy, fyzioterapie a mnoho dalších.

2.3.1 Vývoj kinantropologie u nás

Utváření vědního oboru kinantropologie můžeme zaznamenat již v první polovině 60. let. Od roku 1964 v tehdejší Československu započaly diskuze na téma, zda je termín tělesná výchova dostatečně vyhovující pro označení takové oblasti, v níž je předmětem zájmu pohyb člověka nebo člověk v pohybu (Gajda & Fojtík, 2008). Vědní obor s názvem kinantropologie není znám po dlouhou dobu, avšak jeho kořeny sahají již do starověkého Řecka. Blahuš (2008) také zmiňuje, že tahle doba položila pevné základy pro vytvoření samostatného vědního oboru, se zaměřením na pohybovou aktivitu.

Pohybová aktivita: „Soubor cílevědomě vykonávaných pohybových činností jednotlivce, skupiny s upřesněním druhu (tělovýchovná, sportovní) a s konkrétním vyjádřením (hrát fotbal, cvičit aerobní gymnastiku apod.), opakem je pohybová pasivita“ (Komeščík, 2006, 20).

Po listopadu 1989 vznikla jako první Katedra základů kinantropologie na Univerzitě Karlově - FTVS. Záhy se tak stalo i na univerzitě Palackého v Olomouci, s názvem Katedra kinantropologie (Blahuš, 1993). Blahuš (2008) se zmiňuje o profesoru Karlu Měkotovi, jenž byl jejím prvním vedoucím zejména s řadou publikací v antropomotorice. Hodaň (2006) dodává, že změna společensko-ekonomická výrazně napomohla této realizaci.

Bylo potřeba vytvořit systém, který bude fungovat, jelikož problematika věd, zkoumající společensko-kulturní sféru v systému tělesné kultury, byla od základu složitá. Hodaň (2007) nám vysvětluje již zmiňovanou sféru jako subsystém společenského (sociálního) systému, kde jsou tělesná cvičení, jež jsou typem kultury seskupující integrovanou skupinu lidí se společným zájmem. Jedná se tedy o sociokulturní systém, který je systémem otevřeným. Mohou do něj tedy vstupovat i jiné faktory.

V první řadě jde o problém funkce systému tělesná kultura a jeho symbiózu s okolím (Hodaň, 2006). Hodaň (2009) poukazuje na skutečnost, že člověk je centrem a také cílem všech činností v oblasti tělesné kultury.

Sama považuji za potřebné se proto zamyslet nad významem kultury, pohybu a těla a především nad celkovým fenoménem označovaným jako tělesná kultura.

„V říjnu 1991 byla kinantropologie schválena Akreditační komisí Vlády České republiky jako obor postgraduálního doktorandského studia. Později byla vytvořena Koordinační rada doktorandského studia kinantropologie pro Českou republiku“ (Blahuš, 1993, 7). Dle Hodaň (2009) se v letech 1993 pokládají základy strukturace kinantropologie, jelikož doposud se problémy sociokulturní a filozofické kinantropologie prolínaly. O zásadním rozdělení vědní disciplíny můžeme hovořit až na počátku 21. století. Kdy došlo díky panu Jiráskovi k definitivnímu osamostatnění disciplín.

Veškerá historická, sociokulturní i filozofická problematika kinantropologie (tělesné kultury) je na Fakultě tělesné kultury zastoupena pracovníky, kteří se seskupují v Centru humanitních studií a olympismu (Hodaň, 2003).

Vývoj vědního oboru v tak nepříznivé době, která Československo zasáhla v druhé polovině 20. století, s sebou bohužel nese břemeno v podobě terminologických nejasností na mezinárodní úrovni až doposud. Frömel (1993) hovoří o sjednocení terminologie v kinantropologii v rámci světa jako o utopii a myslí si, že by to pro vědu mohlo představovat i jakési ochuzení.

Terminologický problém může pramenit dle Hodaně (1993) ve špatné posloupnosti. Nejprve jsme totiž přijali pojem kinantropologie a poté jsme se pokoušeli vymezit její předmět. Jímž by měla být možnost lidského pohybu z pohledu biologického, role a funkce pohybu v celkovém utváření člověka, stimulace jak zdravého sebe rozvoje, tak možnost vzdorovat degeneračním vlivům společnost atd. (Rýdl, 1993).

2.3.2 Členění a vymezení prostoru kinantropologie

Kinantropologie je z dnešního hlediska chápána jako vědní obor se širokým pojetím. Zaměřuje se nejen na tělesnou kulturu jako takovou, ale i na související oblasti z perspektivy filozofie, sociologie, biologie, pedagogiky či psychologie (Hodaň, 2006).

„Žádný systém neexistuje izolovaně, respektuje a reaguje na vlivy existujících systému, sám okolní systém ovlivňuje“ Hodaň (2006,17). Svou myšlenku rozšiřuje o skutečnost, že je potřeba mnoho vědních disciplín k řešení problému v oboru kinantropologie.

Z níže uvedeného pojetí vyplývá komplexnost vědního oboru, který je nutno rozdělit na další podobory, aby bylo dosaženo jeho pochopení právě ve vztahu k těmto podoborům. Z pohledu matematiky je základním jmenovatelem kinantropologie pohyb a čitateli jsou právě zmiňované podobory umožňující studovat a implementovat pohyb v lidském životě, chápat jej jako životní součást, která se dotýká různých oblastí lidského bytí. Jestliže se zaměříme na tuto teorii chápání kinantropologie, pak můžeme tento vědní obor přirovnat ke stromu, jehož hlavním kmenem je pohyb člověka a vyrůstajícími větvemi se stávají odvozené podobory.

Níže uvádím 4 přístupy ke kinantropologii, chceme-li ke kineziologii, které jsem načerpala z literatury nebo internetových zdrojů. Jedná se o české, ale i zahraniční pojetí. Překvapil mě do jisté míry „chaos“, který tady značnou mírou vládne, jelikož každý z představitelů má na obor svůj specifický pohled. Vzhledem k mladosti oboru je však rozdílnost pohledů pochopitelná.

Hodaň (2006) rozděluje kinantropologii na následující podobory, jimiž se zabýval už od roku 1993:

- **„vývojová a strukturální kinantropologie“**, podobor pro nás zásadní, jenž obsahuje konkrétní disciplíny jako je antropomotorika, antropometrie, biomechanika apod. Tvoří tedy základ, kterým je pohyb a možnost jeho realizace. Vše ostatní je tedy odvozeno.

Navazující podobory:

- **„biologická kinantropologie“**, předmětem zájmu jsou problémy lidského pohybu z biologického hlediska. Obsahuje konkrétní disciplíny a to funkční antropologii, funkční anatomii, fyziologii zátěže, apod.
- **„pedagogická a psychologická kinantropologie“**, řeší teoretické problémy provedení lidského pohybu. Představuje disciplíny jako zážitková pedagogika, psychologie pohybových aktivit, teorie pohybového učení, didaktika pohybových činností. Svatoň (2001) upozorňuje na přídavné jméno – pedagogická, které určuje předmět zkoumání. Středem zájmu je učící se člověk v náročném pohybovém učení, jehož výsledkem je výkon, jenž má velké rozpětí. Od přiměřené podoby po vrcholový sport. Velkou roli tady hraje začleňování člověka do společnosti neboli kultivace.

Šafář (2001) hovoří o psychologii sportu a částečně i o psychologii zdraví, která přímo proniká do struktury vědeckého systému kinantropologie. Psychologie sportu je mezní disciplínou psychologie a kinantropologie, krajní disciplínou mezi medicínou, kinantropologií a psychologií je potom psychologie zdraví.

- **„ekonomická kinantropologie“**, vzhledem k rozvoji služeb a průmyslu se častěji vyskytují potíže související s marketinkem, managementem a ekonomikou. Bylo tudíž jen otázkou času, kdy se vykrystalizují disciplíny, mezi ně patří sportovní marketink a management, veřejné finance ve sportu, rekreaci a jiných službách s pohybem spojených. Náplní disciplín je řešení problému ekonomického prostředí. Tvoří konkrétní hodnoty a zabývají se také ekonomickým přínosem a samozřejmě i náklady.
- **„filozofická kinantropologie“**, částečně jde o problematiku filozofickou a antropologickou. Bude se tedy zabývat problémy bytí „pohybujícího se“ v nejobecnějším měřítku. Jako např.: hra, člověk, tělo, pohyb... Součástí bude i etika, estetika atd.

Podle Jirásk (2001) jde o sousloví označující obor, který pomocí prostředků filozofie zkoumá hlubší podstatu kulturních souvislostí lidského pohybu. Rýdl (1993) zmiňuje studium významu pohybu v životě člověka, jako jednu z klíčových otázek filozofického aspektu kinantropologie.

- **„sociokulturní kinantropologie“**, zahrnuje široký rámec navzájem se ovlivňujících vztahů. Hodaň (2006) charakterizuje sociokulturní

kinantropologii jako vědu, která se zabývá vztahy mezi tělesným pohybem člověka, společností a kulturou. Analyzuje obsah a funkci tělesné kultury ve vztahu s jejími subsystemy a zkoumá výchovné, kulturní, společenské či právní konsekvence.

Sociokulturní kinantropologii můžeme vnímat jednak jako samostatnou disciplínu, ale také jako podobor kinantropologie, který díky svým disciplínám řeší problémy sociologické, psychologické, historické (Hodaň, 2006). Poznatky z disciplín např. z psychologie, filozofie nebo ekonomie uplatňuje v aplikované kinantropologii.

Blahuš (1993) přistupuje k vymezení kinantropologických podoborů dvěma způsoby.

- 1) První přístup je zakotven v tradičních terminologických a interdisciplinárních souvislostech, uvedené směry jsou celostně zaměřené na pohybovou činnost:
 - antropomotorika, sportovní psychologie, sportovní pedagogika, vč. specializace na jednotlivá odvětví,
 - biologicko-fyzikální aspekty pohybu lidského těla,
 - aspekty zátěžové fyziologie, biomechanické, kineziologické sociokulturní souvislosti pohybových činností,
 - filozofické, sociologické, historické a ekonomické podmínky a důsledky pohybových činností (Blahuš, 1993, 9).
- 2) Modernější přístup, uznávaný v cizině, pramení z členění kinantropologie na vývojovou, klinickou, sociokulturní, diferenciální, agogickou tj. pedagogickou (Blahuš. 1993).

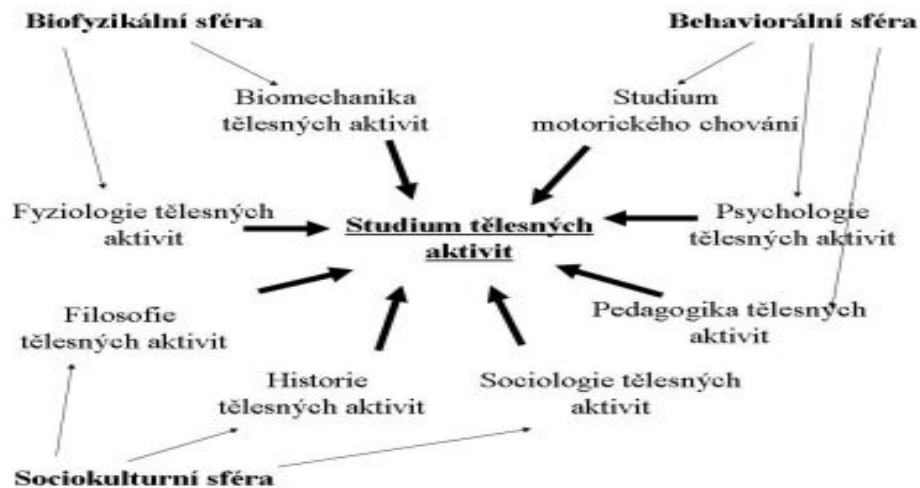
Dle Rýdla (1993) by kinantropologie měla obsahovat dvě hlavní zaměření, v důsledku prvenství lidského pohybu v celé jeho šíři, jakožto předmět zájmu kinantropologie.

- 1) Měla by si položit otázky smyslů a cílů pohybových aktivit uskutečněných v tělesné kultuře.
- 2) Měla by být seznámená s pohybovými mechanismy, díky kterým se dosahuje vytyčeného cíle, v podobě antropologického prospěšného povzbuzení rozvoje člověka.

Poslední typ systému kinantropologických, tady spíše kineziologických disciplín propaguje pan Hoffman et al. (2009). Autoři společně konstatují, že obor tvoří tři zdroje

znalostí, které se praktikují na výzkumných a pedagogických pracovištích. Mezi ně patří:

- obeznámení s pohybovými aktivitami v praxi, musíme však aktivitu provádět na akademické kinantropologické půdě nebo pod vedením profesionálů,
- vědecké zkoumání pohybových aktivit, tvoří ji sféra vědeckého zkoumání, která je uvedena na obrázku níže, toto dělení je velmi shodné s českým dělením od pana Blahuše,

Obrázek 2. Základní obory (Hoffman et al., 2009).

- profesionální praxe orientovaná na pohybové aktivity, zahrnující vzdělání nezbytné k praktickému vykonávání činností v rámci: učitelství tělesné výchovy, koučování a trénování, sportovní management a mnohé další, jelikož v oboru kinantropologie je široká škála profesních specializací.

Na vývoji tohoto vědního oboru se podílelo a stále podílí mnoho významných osobností, které svou vědeckou činností zapříčinily ono rozvinutí a komplexnost vědního oboru kinantropologie. Avšak stále nejsme na konci cesty a další noví nadšenci mají před sebou mnoho možností, jak propojit všechny tyto disciplíny.

2.3.3 Současné pojetí kinantropologie

Při utváření kinantropologie jako vědní disciplíny bylo použito tří postojů:

- multidisciplinární,
- interdisciplinární,
- transdisciplinární (Gajda & Fojtík, 2008, 6).

„Jako interdisciplinární (sic.) kinantropologické obory strukturovat pouze ty, které mají jasnou vazbu na další vědy. Pokud není vazba na jinou vědu, je to buď vlastní

kinantropologie anebo pseudovědecký obor“ (Frömel, 1993, 20). Pro lepší představu můžeme do interdisciplinárních kinantropologických vědních oborů zahrnout například i pedagogickou kinantropologii.

Dle Hoška (1993) je důležité mít na paměti, že moderní věda si žádá stále více interdisciplinární přístup a jednotlivé oblasti nejdou škatulkovat. Uvádí i příklad, kdy převážně mladí pracovníci sledují jen své aplikované odvětví a to velmi omezuje jejich práci.

Je to jen otázka času a samozřejmě vývoje v daných podmínkách, jakým směrem se pozdější způsob klasifikace vytyčí formálně. Pokud kinantropologie a antropomotorika sdělují ve skutečnosti totéž a v obou případech jde o obor zabývající se pohybem, překvapuje mě, že tradiční pojetí chápe antropomotoriku jako subdisciplínu kinantropologie.

O problému tohoto druhu hovoří Hodaň (1993), který poukazuje na ne zcela totožné pojmy po stránce jazykové. Obsahově však jsou naprosto shodné, s tím rozdílem, že antropomotoriku nemusíme vnímat jako vědu. Jednoduše se ji snažme vidět pouze jako motoriku člověka.

Dle Komeščíka je antropomotorika charakterizována jako: „Vědní disciplína zabývající se motorikou člověka především v oblasti tělesné výchovy a sportu, zkoumá pohybové předpoklady, projevy a jejich hodnocení“ (Komeščík, 2006, 19).

Blahuš (2008) zmiňuje, že antropomotoriku se v osmdesátých letech 20. století na půdě tehdejšího československého státu podařilo uplatnit, jakožto užší subdisciplínu kinantropologie. Blahuš (1993) doplňuje, že nejen antropomotorika, ale také biomechanika byla formálně uznaná jako obor pro kandidátské disertace i jako vyučovací předmět. Komeščík (2006) dodává, že na rozdíl od antropomotoriky biomechanika zkoumá pohyb z hlediska mechanického, jde tedy o samostatný, interdisciplinární vědní obor.

„Po listopadu 1989 byla kinantropologie institucionalizovaná tím, že na Univerzitě Karlově byla na PTVS založena jako první Katedra základů kinantropologie. O něco později vznikla Katedra kinantropologie i na Univerzitě Palackého v Olomouci“ (Blahuš, 1993). Blahuš (2008) se také zmiňuje o Profesoru Karlu Měkotovi, jenž byl jejím prvním vedoucím, s řadou publikací v antropomotorice.

„V říjnu 1991 byla kinantropologie schválena Akreditační komisí jako obor postgraduálního doktorského studia, docentského habilitačního řízení i řízení vedoucího k udělení profesury na Univerzitě Karlově“ (Blahuš, 2008).

Sám Hodaň (2009) v rámci kinantropologie klade důraz na antropologický směr a také si je plně vědom provázání kinantropologie s řadou dalších vědních oborů, především s filozofií. „Specifickou zmínku vyžaduje antropologie, která by měla stát – přirozenou – „mateřskou základnou“ pro (dceřinou) kinantropologii“ (Bednář, 2009, 9). Sokol (2002) vystihuje antropologii jako vědu, jenž souvisí s biologickým zkoumáním člověka a jejím cílem je hledání toho, co je všem lidem i přes různorodost kultur společné. Souvislost můžeme najít i v bádání vývoje člověka pomocí embryologie, paleontologie, etnologie a sociologie.

Z mého pohledu má antropologie co dočinění i s psychologií, přesněji řečeno s psychologií osobnosti, které věnuji následující kapitulu.

2.4 PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI

Základním stavebním kamenem kinantropologie, jak již bylo zmíněno v předešlých kapitolách je pohybující se člověk. Z pohledu psychologie je každý člověk, každý jedinec, svébytnou bytostí. Člověk je dle Pavlíkové (1992) nejdokonalejším projevem života. Díky svému životnímu elánu se stává sebevědomým, neustále se obohacuje, obnovuje svou tvořivost, dává svému životu smysl a cíl. Již přístup Jana Amose Komenského ke člověku jako takovému spočíval v celistvosti pojetí duševního i tělesného stavu. Podnětem k téhle myšlence byl antický přístup kalokagathia (Wolf, 1992).

Psychologie se jako všechny ostatní vědy humanitního charakteru vyčlenila z filozofie. Postupem času se psychologie dělila do několika podoborů, jako je tomu i v jiných vědách. Jedním z mnoha je psychologie osobnosti (Kolaříková, 2005). Balcar (1991) dodává, že úkolem psychologie osobnosti je také informovat o výskytu a průběhu činnosti a stavů osobnosti, jakožto jednu z klíčových stránek života lidské bytosti.

Psychologie osobnosti je velmi rozsáhlou samostatnou vědní disciplínou, v níž se vyskytuje bohaté spektrum názorů a přístupů k dané problematice. To je důvodem existence mnoha definic a teorií, což potvrzuje i Nakonečný. Uvádí, že různá pojetí předmětu psychologie, ale i člověka, vedla k tomu, že dnes existují tak rozdílná psychologická pojetí osobnosti (Nakonečný, 2009).

Stejný názor sdílí i Balcar (1991) hovořící o osobnosti jako o velmi obsáhlém pojmu, jenž nelze plně definovat, proto jednotlivé definice obsahují jen souhrn nejpodstatnějších znaků. Kolaříková (2005) souhlasí a podotýká, že kořeny slova

osobnost sahají do daleké minulosti. Téma osobnostních rysů je probíráno po dlouhou dobu, nemůžeme se tedy divit, že postřehy k dané problematice zveřejnil například Platon, Aristoteles, Theofrastos nebo Hippokrates. Problematikou odlišností mezi lidmi v rámci povahových vlastností se zabýval již zmíněný Hippokrates. Můžeme hovořit o hippokratovsko-galenovských nekoncepcích temperamentových typů.

Kolaříková (2005) vystihuje osobnostní rys jednak jako psychologickou nebo biologickou vlastnost, jednak jako rozlišovací způsob chování jedince. Jde o značně ustálené chování pocházející z vrozené výbavy, které je také ovlivněno dlouhodobou zkušeností. Zjednodušeně se dá říci, že rysem se rozumí relativně stabilizovaná charakteristika osoby, můžeme hovořit i o způsobu chování, díky nimž se jedinec diferencuje od ostatních osob. Daná charakteristika se projevuje konzistentně i přes změny okolností, jelikož se jedná o vlastnosti vrozené nebo osvojené během ontogeneze.

2.4.1 Osobnost z pohledu psychologie

Osobnost je stejně jako člověk zástupcem živé soustavy, jenž je neustále propojen s okolím. Fakt, že jsou zástupci živé soustavy, si lidé uvědomovali již od pradávna, vedly je k tomu například tyto důvody: Žít znamená být závislý, růst, udržovat se na živu, život předat a nakonec zemřít. Jako vše živé má i člověk potřebu růst. Významným mezníkem pro lidstvo bylo objevení kultury. Lidé začali cíleně pečovat o to, jak být stále více člověkem a pod vlivem kultury své životy obohacovali a rozvíjeli. Nejen tím, že stále po něčem toužili, ale také tím, že to co měli, se učili lépe využívat (Sokol, 2002).

Je velmi zajímavé zamyslet se nad faktem, jak jsme se stali osobami, kterými jsme dnes. Stejně tak učinil i Sokol (2002) a říká, že není samozřejmostí, že se každému z nás podaří svou cílevědomostí a touhou po osobním rozvoji projít cestu od novorozeneckého dítěte k dospělému člověku. Pro nikoho z nás totiž není cesta vystlána růžemi.

Na následujících stranách jsem se ani tak nesnažila seskupit co nejvíce možných definic, ale spíše uvést dle Mikšíka (1999) čtyři nejběžnější rysy většiny definic osobnosti:

1. důležitost individuality,
2. osobnost v rámci vývojového hlediska,
3. osobnost jako hypotetická struktura, která je odvozena z jejích projevů,

4. osobnost je relativně ustálena v situacích a čase.

Osobností se v psychologii rozumí relativně stabilní celek duševního dění člověka. Je to struktura relativně stabilních vlastností temperamentu, charakteru, schopností, které jsou integrovány vědomím já a vyvíjejí se v procesu adaptace na prostředí. Jedinečné kombinace kvalit osobnosti určují jisté míry i životní dráhu člověka (Farková, 2002, 69).

Obdobnou úvahu nalézáme u Vágnerové (2010), která dodává, že v laickém pojetí je termín osobnost užíván pro charakteristiku nebo hodnocení daného jedince. Nakonečný (2009) dále doplňuje, že se osobností rozumí každý od doby, kdy jeho psychika začne vykazovat charakteristickou formu lidského fungování.

Osobnost jako pojem postihuje rozdíly mezi lidmi, ale také uvádí jejich společné charakteristiky. Osobnost je jedinečné skloubení psychických rysů, které charakterizují jednotlivce (Praško a kol., 2003). Jak uvádí Nakonečný (2009) jde totiž o vnitřní duševní život člověka a také o vnitřní dynamickou strukturu popisující jeho duševní život.

Osobností se člověk nerodí, ale stává se jí v raném dětství, kdy vzniká lidská forma a fungování psychiky = sociální já. Následně z něj vzniká vlastní já = EGO, utváří ho společné působení vrozených biologických činitelů a prostředí, ve kterém žije. Postupně narůstá osobní zkušenost -učení - a tím se zdůrazňuje individualita osoby (Pavlíková, 1992). Avšak Sokol (2002) tvrdí, že se do jisté míry potlačuje individualismus osoby v moderní společnosti, následkem je vytrácení podstatných osobnostních rysů jedince ve společnosti. Také je v dnešní moderní době kladen velký důraz na lidskou svobodu, doba poskytuje člověku dostatečné uvolnění z vnějších tlaků a překážek. To jsou činitelé, které mu mohou bránit stát se plnohodnotnou osobou. Samozřejmostí je, že člověk musí mít nějaké cíle vytyčené, neboť svoboda není podmínkou dostatečnou.

Praško a kol. (2003) tvrdí, že vrozené a získané vlastnosti tvoří strukturu osobnosti, která je pro každého z nás charakteristická. Osobností se rozumí individuální soubor duševních a tělesných vlastností člověka, které se vytváří v průběhu vývoje a projevují se v sociálních vztazích. Dále pak osobnost zachycuje specifické charakteristiky představující jedinečnost každého z nás, doplňuje Vágnerová (2010).

Adler (1999) pojímal osobnost člověka jako jednotnou, účelnou soustavu, což ovlivnilo několik dalších generací psychologů a vychovatelů. Důraz kladl především na

sociální postavení člověka ve společnosti. S nímž bezpochyby souvisí chování jedince. Jedná se o pohyb těla jako celku, jenž je vnější činností organismu. Je tedy rysem nejen stavu duševního, ale především tělesného. Má dvě podoby a to chování úmyslné a chování bezděčné, V druhém případě jde o jednání neúmyslné a ve většině případů i neuvědomované (Balcar, 1991). V rámci sociálních vztahů se projevují individuální duševní i tělesné vlastnosti jedince, které se v průběhu vývoje člověka modelují. Tudíž strukturu osobnosti představují jak vrozené tak získané vlastnosti (Praško a kol., 2003).

Mezi tyto základní vlastnosti bezpochyby patří temperament a charakter. Farková (2002) tvrdí, že pro porozumění osobnosti jsou zmíněné dvě složky velmi důležité. Temperament zastupuje vrozenou složku, která určuje psychomotorické tempo, odolnost, důraznost, přizpůsobivost a další škálu vlastností. Biologické mechanismy tvořící základ temperamentních rozměrů jsou velmi staré, co se týče vývoje. Temperament je geneticky determinován ze 40 - 60 % a je spojen s procedurálním učením, což u člověka představuje nevědomé vytváření vzorců chování a reaktivity. Oproti tomu biologické mechanismy tvořící základ charakterových rozměrů jsou vývojově mladé. Geneticky je charakter ovlivněn rapidně méně, pouze z 10 - 15 % (Praško a kol., 2003). Je zapotřebí rozlišovat dvojí užití pojmu charakter v psychologii dodává Farková (2002). Neboť ho můžeme vnímat čistě jen v psychologickém smyslu, jenž představuje charakter individuální zvláštnosti člověka. Naopak je tomu ve smyslu „morálního charakteru“, kde představuje pohotové jednání člověka dle daných etických principů. Charakter se formuje pod vlivem společnosti a vztahů v ní, převážně ho ovlivňuje výchova, dalo by se o něm říci, že je regulátorem lidského chování (Farková, 2002).

Z mého pohledu vnímám temperament jako znak částečně vypovídající o osobnosti člověka. Spadají pod něj gesta, mimika, posturika, rychlost mluvy, životní postoj. Naopak tomu je s charakterem, který se dá do jisté míry přirovnat k povaze. Dává možnost okolí nahlédnout na chování člověka k sobě samému, k ostatním lidem, k přírodě a k životu. Primárně si tedy povahy nevšimnu, neboť je pro mě přece jen ukrytá pod imaginární slupkou již zmíněného temperamentu. Je to pro mě zrcadlo člověka, zrcadlo naší společnosti.

2.4.2 Osobnost z pohledu sociokulturní kinantropologie

Zaměříme-li se na výraz sociokulturní, jenž byl přiblížen v kapitole o kinantropologických disciplínách, je možné použít podobný pohled i na osobnost. V tomto případě budeme hovořit o sociokulturní determinaci osobnosti.

Sociokulturní determinace osobnosti řeší utváření osobnosti ve vztahu k prostředí, do kterého se člověk rodí, ve kterém žije, které ho ovlivňuje. Jde o souhrn sociálních, kulturních a biotických aspektů ovlivňujících člověka každodenně, když je víc než možné, že si to ani sám neuvědomuje. Kultura života, životní prostředí, sociální vazby to jsou faktory, které ve společné kombinaci pomáhají utváření osobnosti (Farková, 2010). Nakonečný (2009, 61) uvádí, že "...seznamování člověka s konkrétním kulturním prostředím jeho rodiny a osvojování kulturních způsobů chování, ale i cítění a interpretace skutečnosti, se nazývá socializace".

Lidé žijí pevně zakotvení v určitém sociálním prostředí, v neustálé interakci s jinými osobami, jimiž jsou v mnoha směrech ovlivňováni. V rámci sociální interakce postupně získávají různé informace o sobě, o ostatních lidech i o pravidlech, které jejich vzájemné vztahy upravují (Vágnerová, 2010, 242).

Farková (2002) zmiňuje dva úhly pohledu, kterými na osobnost můžeme pohlížet. Lze ji chápat jako termín z psychologie, vyjadřující individualitu každého z nás. Tohle pojetí vede k výsledku, že každý člověk je z psychologického hlediska osobností. Balcar (1991) dodává tři znaky, které představují psychologický pojem osobnost. Jedná se o vnitřní jednotu, strukturovanost obsahu duševního života, kdy jde o identitu jedince po duševní stránce v rámci života i v různých situacích. V neposlední řadě individuální svéráz, jenž vyjadřuje rozdíl mezi jedinci. Nebo ji můžeme vnímat jako konkrétní osobnost, která se pozitivně vymyká pomyslné normě, např. svým přínosem pro společnost.

„Pojem osobnost je používán v různých významech; v lidové řeči, ale i v historických vědách má hodnotící přízvuk, rozumí se jím vynikající nebo nějaký výrazný jedinec, jiný význam má zase v právních vědách a v sociologii“ (Nakonečný, 2009, 9).

V rámci mé práce budeme osobnost chápat v užším slova smyslu, tedy v hovorovém pojetí. Dle Smékala (2009) jde o člověka uznávaného, kladně přijímaného svým okolím. Tenhle člověk je také svérázný svým životem a jednáním. Hovoříme o osobnosti s pozitivním hodnocením, dodává Balcar (1991). Dalo by se říci, že tato

osobnost vyvolává ve společnosti kladnou odezvu, a to především svým charakteristickým jednáním s ní.

Náplní této podkapitoly je vystihnout mou představu o osobnosti. Vnímám ji jako celek, do něhož spadají psychické, biologické i sociální znaky. Neboli soubor duševních a tělesných vlastností. Člověk je bytostí přírodní a společenskou, na své okolí působí především svým chováním, které může i sám ovlivňovat, nemusí být tedy vždy přirozené.

Vymezení olomouckého kinantropologa

Člověk, který nemusí být rodákem z Olomouce. Důležité však je, aby splňoval podmínku a věnoval se práci v oboru kinantropologie na půdě Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci minimálně po dobu 10 let.

3 CÍLE

Cílem práce je představit tři nejvýznamnější osobnosti olomoucké kinantropologie. Poukázat na jejich přínos pro kinantropologii, informovat o jejich pracovním i osobním životě a náplni práce.

Dílčí cíle:

1. Vybrat tři nejvýznamnější osobnosti olomoucké kinantropologie.
2. Pořídít rozhovory s nejvýznamnějšími osobnostmi olomoucké kinantropologie.

4 METODIKA

- metoda expertního odhadu

Pro výběr nejvýznamnějších osobností olomoucké kinantropologie byla použita metoda expertního odhadu. Dle Palána (n. d.) taky delfská metoda nebo brainstorming. Jejím hlavním rysem je zjišťování názorů skupiny expertů, kdy každý pracuje izolovaně a výsledek rekapituluje a dále předává prostředník. Bylo osloveno deset dlouhodobých pracovníků (expertů) Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. Kritériem pro jejich volbu byla délka pracovního poměru a odborná činnost v oblasti kinantropologie. Pro potřeby mé práce byli osloveni: pan Filip Neuls, Jiří Zháněl, Jaroslav Opavský, Michal Šafář, Miroslav Janura, David Smékal, Josef Mitáš, Ivo Jirásek, Svatopluk Horák a paní Ludmila Miklánková. Komunikace proběhla pomocí emailové korespondence s žádostí o uvedení deseti nejvýznamnějších osobností olomoucké kinantropologie, dle jejich mínění. Nabádala jsem je, aby při sestavování pořadí zvažovali jejich pedagogickou, vědeckou a další odbornou činnost. Dalším kritériem pro výběr byl také fakt, že významná osobnost musí pro Fakultu tělesné kultury pracovat minimálně deset let. Dotazovaní experti měli vytvořit žebříček. Pořadí umístění v daném žebříčku byla přiřazována hodnota od 1 do 10 a o celkovém umístění rozhodoval nejnižší součet, šlo tedy o vzestupnou stupnici. Touto metodou byli vybráni: prof. PhDr. Bohuslav Hodaň, CSc., prof. PhDr. Karel Frömel, DrSc. a prof. PhDr. Karel Měkota, CSc.

- metoda rozhovoru

Další použitou metodou byl polostrukturovaný rozhovor v písemné i ústní podobě. Burdová (2012) hovoří o rozhovoru, jako o metodě dotazování při výzkumu. Tento typ rozhovoru charakterizuje jako formální, jelikož šlo o plánovanou komunikaci, kdy má tazatel otázky připravené dopředu, ale v průběhu rozhovoru může další přidat. Jde o rozhovor v kvalitativním zkoumání vedený jediným tazatelem.

- analýza a syntéza dokumentů, literární rešerše

Nemalým přínosem při shromažďování dat k historii Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci a o životech osobností mi byly kromě knih rovněž univerzitní almanachy, elektronické zdroje, centrální databáze osobního oddělení Fakulty tělesné kultury. Převážně jsem čerpala z domácí literatury.

5 VÝSLEDKY

Tato kapitola představuje tři nejvýznamnější osobnosti olomoucké kinantropologie. Zvolené na základě expertního odhadu pedagogů Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.

5.1 prof. PhDr. BOHUSLAV HODAŇ, CSc.

Obrázek 3. Prof. PhDr. Bohuslav Hodaň, CSc. (databáze FTK).

Osobní data:

Jméno a příjmení: Bohuslav Hodaň

Titul: prof., PhDr., CSc.

Adresa: Fakulta tělesné kultury UP, Tř. Míru 115 – 771 140 Olomouc

WWW stránka: <http://ftk.upol.cz/menu/struktura-ftk/katedry-a-institut/katedra-spolecenskych-ved-v-kinantropologii/clenove-katedry/prof-phdr-bohuslav-hodan-csc/>

Datum a místo narození: 1. října 1931 v Brně

Národnost: česká

(Štekr, 1991), (FTK, n. d.).

Dosažené vzdělání:

1954 – dosažení titulu Mgr. na Pedagogické fakultě Masarykovy Univerzity v Brně,

1966 – dosažení titulu CSc. (kandidát věd), FTVŠ v Bratislavě,

1967 – dosažení titulu PhDr. (doktor filozofie), FTVŠ v Bratislavě,

1969 – obhájení habilitační práce (titul doc. udělen až v r. 1990 z politických důvodů),
FTVŠ v Bratislavě,

1991 – přidělení titulu profesor, FTVS Univerzity Karlova v Praze,

(Štekr 1991), (archiv UP).

Pracovní historie:

1954 – 1961 učitel na Základní a Střední škole v Krnově, trenér sportovní gymnastiky,

1961 – 1964 odborný asistent Pedagogického institutu v Olomouci,

1964 – 1966 zahraniční pobyt v Tunisu,

1966 – 1990 odborný asistent Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, přednáší teorii tělesné kultury,

1990 – 1991 děkanem Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci,

1991 – 1996 děkanem Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, první oficiální děkan,

1998 – současnost, profesor a vedoucí Centra humanitních studií na Fakultě tělesné kultury UP v Olomouci. Jeho náplní jsou také přednáškové pobyty v zahraničí, především v Polsku,

(Třeštík, 2002), (archiv UP).

Politika:

KSČ – krátkodobě pasivně, v roce 1969 odstoupení z vlastní vůle, nyní člen US

(Třeštík, 1998).

Krédo:

„Spoléhám na sebe, věřím sám sobě, zodpovídám sám za sebe a za ty, kteří patří ke mně“ (Třeštík, 2002, 199).

Život:

Narozen do dělnické rodiny matce Vilmě a otci Bohuslavovi. Již přes 50 let je jeho manželkou Jana, také učitelka. Mají dvě dcery – Alici a Danu (Třeštík, 1998).

Zájmy:

Třeštík (2002) uvádí, že působil jako rozhodčí a trenér sportovní gymnastiky, má rád hudbu, mineralogii, osobní sportovní činnost a svou profesi. Objevuje se také v řadě různých institucí, rád lyžuje (FTK, n. d.).

Věda a výzkum:

Realizoval se především v oblastech, jako jsou osobnost učitele, filozofie tělesné kultury, pohybové schopnosti. Také se věnoval sféře „životní styl a pohyb“, (FTK, n. d.).

Vědecké a pedagogické práce v oblasti teorie tělesné kultury a jeho zájem o využívání volného času. I přes vysokou úroveň práce v oblasti vědy mu bylo z politických důvodů bráněno v účasti na zahraničních konferencích. Následkem byl podstatně menší přínos pro oborové studium tělesné výchovy a také pro Univerzitu Palackého v Olomouci. Pracovní úsilí vynaložené k rozvoji fakulty a to především novým oborům rekreologii a léčebné rehabilitaci (Štekr, 1991).

Funkce a členství:

Podle FTK (n. d.):

- člen vědecké rady FTK UP Olomouc, FSpS UP Brno,
- místopředseda České kinantropologické společnosti, jejíž snahou je všestranná podpora kinantropologie jako interdisciplinární vědní obor,
- předseda terminologické sekce,
- člen oborové rady DSP, školitel DSP (doktorský studijní program),
- člen koordinační rady DSP České republiky,
- člen komisi pro profesorské jmenovací řízení (FTVS Praha, FTVŠ Bratislava),
- člen a předseda habilitačních komisí (FTVS Praha, FTVŠ Bratislava, FSpS Brno),
- člen komise pro závěrečné doktorské zkoušky (FTK Olomouc),
- předseda komise pro SZZ na FTK Olomouc,
- vedoucí Centra humanitních studií a olympismu při KKI FTK UP Olomouc,
- člen redakční rady Acta Gymnica,
- člen redakční rady časopisu "Česká kinantropologie",
- člen komise UP pro udělování cen F. Palackého,
- člen komise pro Fišerovské přednášky,
- hostující profesor AWF Warszawa,
- garant společenskovedních oborů FTK,
- člen komise pro státní rigorózní zkoušky,
- člen grantové komise FRVŠ,
- předseda redakční rady časopisu Tělesná kultura.

Vyznamenání:

Třeštík (2002) uvádí:

- zlatá medaile Pro merito UP,
- medaile AWF WARSZAWA, AWF Katowice, University of Windsor,
- medaile české kinantropologické společnosti.

Publikační činnost:

Publikováno více než 220 titulů. Každoročně od roku 1994 přispívá svými citacemi v odborných pracích, v knihách a časopisech (Třeštík, 1998). Štekr (1991) dodává, že mnoho z jeho monografií, časopisů, učebních textů měly ohlasy i v zahraničí.

Za nejvýznamnější publikace se považují:

- Ontogeneze motorických projevů člověka (1975),
- Bibliography Physical Training Cadros (1987),
- Olympijské ideály v současném světě (1999),
- Fair play v postmoderní společnosti (2000),
- Tělesná kultura – sociokulturní fenomén (2001),

(Třeštík, 1998, 2002).

Informace na základě osobního setkání:

Hodaň, Bohuslav. Fakulta tělesné kultury UP v Olomouci, Tř. Míru 115 – 771 140 Olomouc, 8. 11. 2013. Ústní sdělení.

Co pro Vás bylo prvním impulsem zabývat se sociokulturní kinantropologií?

Jde o zajímavý dotaz. Ten můj vědecký vývoj byl z mého pohledu takový nezajímavý. Zabýval jsem se obratností, která mě jako gymnastu velmi zajímala. Zajímal jsem se tedy dál a dostal jsem se na úroveň vyšší nervové činnosti a dál už nebylo co rozvíjet. Obratnost je jeden ze základních kamenů tělesného rozvoje člověka, nějak mě to přivedlo k požadavkům na učitelství tělesné výchovy. Učitel by měl být obratný, aby se snadněji učil různé věci. Takže jsem začal dumat a to byly potom ty velké konference na téma osobnost učitele tělesné výchovy. Potom, když jsem někam přijel i po těch letech, tak na to lidé pořád vzpomínali. Když jsem tedy přemýšlel o osobnosti učitele tělesné výchovy, tak mě to přivedlo k problému tělesné výchovy jako takové. Začal jsem dumat o filosofii tohoto problému, nikoliv pouze o tom, že bude člověk silnější a zdatnější. Za komunismu to znamenalo dělat marxistickou filosofii, což mi jaksi nevonělo. To moje bádání jsem začal nazývat teorií tělesné kultury, do níž jsem zahrnoval kulturně sociální věci.

Jak vznikl pojem kinantropologie?

Stalo se tak na popud jednoho Belgičana, který sám jezdíval na mé konference. Napsal jednou v článku, že pojem tělesná kultura je socialistický, vznikl v SSSR a je pro ostatní svět nepoužitelný. Avšak pravda je jiná. Pojem nevznikl v SSSR, což potvrdili i ruští autoři. Ale i kdyby vznikl a byl by správný, proč bychom jej měli zamítat?

Já takové ideologické názory nemám rád. Čeští autoři se článku chytli a začali se proti pojmu tělesná kultura stavět a věčně ho zdůvodňovat tím, že se nedá přeložit do anglického jazyka. Avšak při hledání na internetu, jsem zjistil, že pojem „physical culture“ existuje v Americe již více než 100 let. Vymysleli proto pojem kinantropologie. Do té doby to byly již zmíněné vědy o tělesné kultuře. Pojem kinantropologie byl schválen Akademií věd, vznikl tedy nový vědní obor.

Má poslední otázka se bude vztahovat k zahraničnímu pobytu v Tunisku. Za jakých okolností se Vám tahle příležitost naskytla a co bylo její náplní?

V roce 1964 jsem se dostal na expertízu do Tunisu a to díky mému zájmu o vědeckou činnost. Bylo to v době, kdy jsem se vyskytoval na pedagogickém institutu, na který jsem přišel již jako vědecký aspirant fakulty bratislavské. Strávil jsem v Tunisu dva roky a přitom jsem tady dále pokračoval ve studiu kandidatury. Přípravoval jsem tam svou dizertační práci, což bylo bez počítačů velmi obtížné. Já jsem dva roky s tužkou v ruce dvě hodiny denně počítal. Takže je pravda, že to množství co jsem vypočítal za dva roky, bych měl dnes díky počítači hotové za nějakou hodinku (smích). Po návratu z Tuniska jsem dokončil kandidaturu a dále se zabýval vědeckou prací se zaměřením vyloženě tělocvikářským. Já jsem původně gymnasta, proto předmětem mého zájmu byla obratnost jako pohybová schopnost. Tohle téma mě dovedla až ke zkoumání osobnosti učitele tělesné výchovy.

Mockrát Vám děkuji za Váš čas, Vaše slova velmi obohatí mou bakalářskou práci převážně o informace, které žádná literatura neposkytuje.

5.2 prof. PhDr. KAREL MĚKOTA, CSc.

Obrázek 4. Prof. PhDr. Karel Měkota, CSc. (databáze FTK).

Osobní data:

Jméno a příjmení: Karel Měkota

Titul: prof., PhDr., CSc.

Adresa: FTK UP, TŘ. Míru 115, 771 11

WWW stránka: nenalezena

Datum a místo narození: 24. 3. 1932 v Brně

Národnost: česká

(Štekr, 1991), (FTK, n. d.).

Dosažené vzdělání:

Kdo je kdo (2005), Zháněl (2012) uvádí:

1953 – udělení titulu Mgr. na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, obor
Tv,

1968 – obhájení habilitační práce, o rok později jmenován docentem na FTVS
Univerzity Karlovy v Praze,

1991 – jmenován profesorem v oboru antropomotorika, (nepříznivé politické období -
čekal 22 let) FTVS Univerzity Karlovy v Praze,

2005 – profesorem kinantropologie, FTK UP v Olomouci.

Pracovní historie:

Informace uvádí Zháněl (2007), archiv UP (2015), Štekr (1991).

1953 – 1966 vysokoškolský učitel na katedře tělesné výchovy Vysoké školy báňské v Ostravě, prioritou byly především sportovní činnosti v přírodě,
1966 – 1970 odborný asistent Přírodovědecké fakulty UP V Olomouci, katedra „teorie a metodiky tělesné výchovy“, přednášel antropomotoriku,
1980 – přestup na Pedagogickou fakultu UP v Olomouci, po dobu 3 let externí výuka antropomotoriky na Pedagogické fakultě v Ostravě, Varšavě či Katovicích,
1990 – člen týmu připravující Fakultu tělesné kultury v Olomouci, zvolen vedoucím katedry teorie didaktiky tělesné kultury, již byla později přejmenována na katedru kinantropologie, stal se také garantem doktorandského studia a školitelem doktorandů.

Zajímavost: Spolu s panem Hodaněm byli první profesori na Fakultě tělesné kultury UP v Olomouci. Její název jako první vyslovil právě pan Měkota (Hodaň, ústní sdělení).

Politika:

Bez politické příslušnosti (Třeštík, 2002).

Život:

Otec Metoděj (úředník), matka Anna (v domácnosti). Manželkou se mu stala Jarmila (učitelka), se kterou má dvě dcery, Hanu a Jarmilu (Třeštík, 2002).

Zájmy:

Jde především o aktivní činnost jako sjezdové lyžování, turistika a v neposlední řadě tělesná výchova (Třeštík, 1998).

Věda a výzkum:

Podílel se na konstituování antropomotoriky jako vědní disciplíny i jako vyučovacího předmětu. Spolu s doc. Šormem v roce 1965 zorganizovali celostátní výzkum, jehož cílem bylo zjistit motorickou výkonnost vysokoškolské mládeže. Na výzkumu se podílelo 67 kateder, výsledky byly prezentovány na 25 mezinárodních konferencích (Štekr, 1991).

Funkce a členství:

- zakládající člen oborové komise Antropomotoriky, seskupující učitele antropomotoriky České a Slovenské republiky,
- předseda již zmíněné oborové komise Antropomotoriky,

- jeden z devíti zakladatelů mezinárodní vědecké společnosti r. 1990 v současnosti Internacional Association of Sport Kinetice (IASK), původně Internationale Gesellschaft für Sportmotorik (IGS), od r. 1991 do roku 1999 působil jako její viceprezident,
- iniciátor mezinárodních i zahraničních konferencí, kterých se zúčastnilo až 8 zástupců evropských států, např. „Sportmotorik 91“,
- vědecký redaktor univerzitního sborníku „Acta Universitatis Palackianae Olomouensis – gymnica“, po dobu 26 let (Štekr, 1991), (Zháněl, 2012).

Vyznamenání:

Třeštík (2002) uvádí zlatou medaili Univerzity Palackého v Olomouci.

Publikační činnost:

Dle Třeštíka (2002) se výrazně zasloužil o formování obsahu výuky antropomotoriky v průběhu své pedagogické dráhy. Je tedy autorem nebo spoluautorem mnoha učebnic, učebních textů a skript. Příklady skript: Kapitoly z antropomotoriky I (UP v Olomouci 1983, 1986, 1989), Antropomotorika I (1985), Antropomotorika II (1988), Pohybové dovednosti, činnosti a výkony (2007). Autorem více než 170 vědeckých a odborných prací. Z části tvoří v anglickém, ruském, německém i polském jazyce. Spolupráce např. s Blahušem, Kovářem, Štěpničkou, Zhánělem, Novosadem... Mezi jeho práce patří Motorické testy v tělesné výchově, Antropomotorika II (Kdo je kdo, 2005). Od roku 1970 se datuje vydávání sborníku Acta Universitatis Palackianae Olomouensis – Gymnica. Vyšly i významné zahraniční publikace, které obsahovaly výsledky jeho výzkumu. Za všechny je třeba uvést Böse Handbuch Motorische Tests (2001), souhrnná monografie (Zhaněl, 2012).

5.3 prof. PhDr. KAREL FRÖMEL, DrSc.

Obrázek 5. Prof. PhDr. Karel Frömel, DrSc. (databáze FTK).

Osobní data:

Jméno a příjmení: Karel Frömel

Titul: prof., PhDr., DrSc.

WWW stránka: <http://ftk.upol.cz/menu/struktura-ftk/katedry-a-institut/katedra-spolecenskych-ved-v-kinantropologii/clenove-katedry/prof-phdr-karel-fromel-drsc/>

Datum a místo narození: 23. 12. 1941, Šumvald

Národnost: česká

(Štekr, 1991), (FTK, n. d.)

Dosažené vzdělání:

Čerpáno z Kdo je kdo (2005) a osobního oddělení FTK (2015).

- získání titulu Mgr. v oboru učitelství Tv-Mat, Přírodovědecká Fakulta UP v Olomouci,

1976 – doktor filozofie (PhDr.),

1980 – kandidát věd v oboru teorie vyučování tělesné výchovy,

1984 – udělení titulu docent (doc.) v oboru kinantropologie na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci,

1991 – Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, profesor,

1992 – dosažení titulu DrSc., doktor pedagogických věd,

1997 – jmenován profesorem pro obor kinantropologie.

Pracovní historie:

Informace čerpány z FTK (n. d.), Třeštík (2002), Štekr (2001), osobního oddělení FTK (2015).

1962 – 1971 působí na Střední škole zemědělsko-technické v Bruntále jako středoškolský učitel,

1971 – odborný asistent katedry teorie a metodiky tělesné výchovy na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci,

1984 – 1990 Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta pedagogická, docent,

1991 – 1997 Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, docent,

1996 - dosud působí, jako zahraniční profesor na AWF Katovice,

1990 – zásluha o ustanovení Fakulty tělesné kultury na UP v Olomouci,

1994 – 2003 proděkan pedagogické činnosti, statutární zástupce děkana FTK na Univerzitě Palackého v Olomouci, zásluha na zavedení kreditního způsobu studia na FTK,

1997 – dosud působí na Univerzitě Palackého v Olomouci, profesor pro obor kinantropologie.

Politika:

Pravicová orientace bez politické příslušnosti (Třeštík, 2002).

Krédo:

Řešit vše s přímostí, nadhledem a velkorysostí (Třeštík, 2002).

Život:

Manželka Jaroslava narozena r. 1945, profesí učitelka. Dva synové, Karel narozen r. 1972 (trenér tenisu) a Hynek r. 1973. Otec Karel (dentista), matka (učitelka) Svatoslava (Kdo je kdo, 2005).

Zájmy:

Dlouhodobá trenérská činnost v nejvyšší volejbalové soutěži. Dále aktivity spojené s kulturou, přírodou a v neposlední řadě se sportem (Kdo je kdo, 2005). Štekr (2001) zmiňuje každoroční účast na lyžařských kurzech pořádaných pro studenty FTK, kde působí jako instruktor. Upřednostňuje pohyb v přírodě. Jeho zásluhou je také to, že volejbalové družstvo žen, tvořené převážně studentkami FTK hraje dlouhodobě nejvyšší soutěž České republiky.

Věda a výzkum:

Výzkum v oboru kinantropologie se zaměřením především na školní tělesnou výchovu, efektivitu didaktického procesu, motorické učení, sportovní zájmy mládeže a pohybovou aktivitu mládeže. Vedoucí Centra kinantropologického výzkumu (CKV) při Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého, které vzniklo 1. ledna 2005. Zároveň také garant předmětů "Metodologie vědy" a "Teorie a didaktika Tv a Sportu". Klíčová činnost: pohybová aktivita (PA), pohybová inaktivita (PI) a její řízení a koordinace ve vztahu ke zdraví obyvatelstva České republiky a k celkovému životnímu stylu národa. Jedná se o interdisciplinární pracoviště, které oplývá nejmodernějšími monitorovacími přístroji pohybové aktivity. Pracovníci Centra kinantropologického výzkumu řeší mnoho významných projektů na národní i na mezinárodní úrovni. Centrum je dokonce garantem dvou vědeckých časopisů, jeden z nich publikuje v anglickém jazyce (FTK, n. d.). Pohybová aktivita v životě člověka, výzkum řešen v r. 2003 společně s panem Sigmundem, Novosadem, Svozilem a Lehnertem. Dlouhou dobu se podílel na vývoji koncepce školní tělesné výchovy a také na rozvoji pedagogické kinantropologie v České republice. Mnoho mezinárodních konferencí bylo obohaceno o jeho přednášky na téma „zdraví a sport“. Pod jeho taktovku spadala řada výzkumných týmů i se zahraničními účastníky – Slovensko, Polsko, Švédsko, USA, Německo (Štekr, 2001).

Funkce a členství:

Podle (FTK, n. d.):

- člen vědecké rady UP,
- člen vědecké rady FTK,
- vedoucí Centra kinantropologického výzkumu,
- garant oboru didaktika TV a sportu,
- člen oborové rady DSP, školitel DSP (doktorský studijní program),
- předseda komise pro SZZ (státní závěrečné zkoušky),
- člen vědecké rady AWF Katowice,
- člen vědecké rady Fakulty športu PU,
- člen akreditační komise MŠMT ČR pro pedagogiku, psychologie a kinantropologii,
- člen mezinárodní vědecké společnosti "International Association of Sport Kinetics",
- člen České kinantropologické společnosti.

Publikační aktivita:

Dle Třeštíka (1998) publikoval více než 200 vědeckých a odborných prací, včetně 45 zahraničních.

- Kompendium psaní a publikování v kinantropologii,
- Efektivita výchovně vzdělávacího procesu v tělesné výchově,
- Programové učební postupy ve volejbale.

Informace na základě emailové korespondence:

Profesor K. Frömel (emailová odpověď na dotazy, 20. 11. 2013).

První oblast otázek na pana doktora směřovala k jeho představě o práci. V myšlenkách se vrátil do doby, kdy on sám navštěvoval základní či střední školu a jako každý se rozhodoval, jakým směrem se vydají jeho kroky. Pan Frömel už tehdy věděl, že není žádný teoretik. A proto není divu, že mezi jeho sny patřilo trenérství volejbalu či lyžování. Což se mu splnilo v podobě trenéra nejvyšší volejbalové soutěže. Co se týká dosavadních úspěchů, dovolím si říci, že jde o velmi pokorného člověka. I přes to, že se pyšní tituly jako málokdo, nejsou pro něj důležité. Na mou otázku, jakého titulu si nejvíce váží, odpověděl: „Když musím vybrat, tak je to doktorát věd“. Radost a naplnění z práce se člověku dostaví, jen pokud se do ní nemusí nutit. Vykonává ji přirozeně a bez zábran. Tohle prožívá i pan Frömel, jelikož jeho práce obsahuje teoretickou, ale převážně praktickou formu. Přesněji řečeno jde o Centrum kinantropologického výzkumu. Nápad postavit budovu evropských parametrů, která má Fakultu tělesné kultury posunout o krok dále, se zrodil právě v jeho hlavě.

6 ZÁVĚRY

Práce poskytuje informace o Bohuslavu Hodaňovi, Karlu Měkotovi a Karlu Frömelovi, jakožto o třech nejvýznamnějších osobnostech olomoucké kinantropologie. Cílem práce bylo nejen uvést výsledek expertního odhadu v podobě jmen významných osobností olomoucké kinantropologie, ale především nastínit jejich životy. Charakterizovat jejich osobní i pracovní život, poukázat na přínos pro kinantropologii, přiblížit jejich publikační tvorbu, členství a funkce, vyznamenání a také například zmínit jejich životní motto a zájmy.

- prof. PhDr. Bohuslav Hodaň, CSc.

Narozen 1. 9. 1931 v Brně. V roce 1991 byl jmenován profesorem na FTVS Univerzity Karlovy v Praze a ve stejném roce se stal prvním děkanem Fakulty tělesné kultury UP v Olomouci. Mimo jiné je členem redakční rady časopisu „Česká kinantropologie“, jeho knihy slouží jako studijní materiály studentům FTK.

- prof. PhDr. Karel Měkota, CSc.

Narozen 24. 3. 1932 v Brně. Profesorem byl jmenován na FTVS Univerzity Karlovy v Praze v roce 1991. Je autorem a spoluautorem mnoha učebnic do antropomotoriky, ale také mnohých zahraničních publikací. Pro obor antropomotoriky udělal opravdu mnoho, například byl jedním ze zakládajících členů oborové komise antropomotoriky seskupující učitelé antropomotoriky České a Slovenské republiky. Za název „naší“ fakulty vděčíme právě panu Měkotovi, jelikož jako první vzešel z jeho úst.

- prof. PhDr. Karel Frömel, DrSc.

Narozen 23. 12. 1941 v Šumvaldu. V roce 1991 jmenován profesorem pro obor kinantropologie. Od stejného roku působí také na Fakultě tělesné kultury UP v Olomouci. Jeho kariéru charakterizuje bohatá publikační činnost, např. pro „naši“ fakultu velmi důležité skriptum Kompendium psaní a publikování v kinantropologii.

Dovolím si tvrdit, že jsem hlavní i dílčí cíle práce splnila.

7 SOUHRN

Ještě před samotným psaním bakalářské práce, jsem se snažila co možná nejlépe proniknout a porozumět tématu, zejména díky vhodné literatuře. Získat dostatečné množství informací, které poté utřídit, uceleně zpracovat a v první řadě vytvořit, co nejkvalitnější práci, která by byla přínosem nejen pro studenty Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.

Práce se zabývá nejen významnými osobnostmi olomoucké kinantropologie. Poskytuje například informace o vzniku a vývoji Univerzity Palackého v Olomouci, historii Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, a dále se zaměřuje na studium tělesné výchovy od roku 1960. V následující části se zabývám vysvětlením pojmu kinantropologie, členěním kinantropologie na její podobory, vývojem kinantropologie v České republice a současným pojetím kinantropologie. Do přehledu poznatků jsem zahrнула i pojem osobnost a jeho vysvětlení z pohledu psychologie, sociokulturní kinantropologie. Také charakterizují olomouckého kinantropologa. V řešení bylo použito uceleného zpracování a především analýzy a syntézy literárních zdrojů. Použité zdroje vztahující se k historii Univerzity Palackého v Olomouci jsou staršího data, naopak tomu je u kinantropologie a významných osobností. Při zpracování práce jsem využila materiálu z archívu, konzultací s osobním oddělením a vybranými osobnostmi olomoucké kinantropologie Univerzity Palackého v Olomouci.

Cílem práce bylo představit tři nejvýznamnější osobnosti olomoucké kinantropologie, proto ve výsledcích uvádím životopisy pana prof. PhDr. Bohuslava Hodaně, Csc., pana prof. PhDr. Karla Měkoty CSc. a pana prof. PhDr. Karla Frömela, DrSc. Mapuji jejich osobní i pracovní život, charakterizují náplň práce, zmiňují jejich publikační činnost, členství a funkce, vyznamenání, ale i například krédo nebo politickou orientaci. Díky možnosti rozhovoru se mi naskytla příležitost odkrýt i jiné dosud možná nezveřejněné informace.

Pro vyhodnocení výsledků bylo použito metody expertního odhadu, což znamenalo nejprve oslovit deset vědeckých či pedagogických pracovníků FTK UP v Olomouci s otázkou: „Prosím o uvedení deseti významných osob olomoucké kinantropologie, dle Vašeho mínění“. K oslovení pana Filipa Neulse, Jiřího Zháněla, Jaroslava Opavského, Michala Šafáře, Miroslava Janury, Davida Smékala, Josefa Mítáše, Iva Jiráka, Svatopluka Horáka a paní Ludmily Miklánkové došlo přes emailovou korespondenci.

Práce byla vedena se snahou vytvořit souhrn teoretických východisek k zadanému tématu. Má nejen přinést aktuální pohled na danou problematiku, ale také vytvořit ucelený přehled literatury o dané problematice.

Ráda bych bakalářskou práci doplnila dalšími osobnostmi. Tentokrát bych se zaměřila na studenty Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci s dotazem kdo je pro ně významnou osobností olomoucké kinantropologie „naší“ fakulty.

8 SUMMARY

Before I started to write bachelor thesis, I tried to understand fully my topic thanks to suitable literature to get enough information, then select them, write them up and perform quality thesis which would become contribution not only for students of Faculty of Physical Culture of Palacký University in Olomouc.

My bachelor thesis deal with not only important personalities of Olomouc kinesiology but in outset provides information about genesis and development of Palacký University in Olomouc being also focused to study physical education since 1960. In the next part I explain concept kinesiology, division kinesiology into its subspecialties, development kinesiology in the Czech Republic and present conception of kinesiology. To the survey findings I included concept personality and its explanation from the view of psychology, sociocultural kinesiology, but I also characterize typical Olomouc kinanthropologist. Analysis and synthesis of literary sources has been used. Used sources concerning history of Palacký University in Olomouc are older than literary sources to kinesiology and important personalities. During processing thesis I used material from archives, consultation with personnel department and choiced personalities of Olomouc kinesiology of Palacký University in Olomouc.

Aim of the thesis was to introduce free the most important personalities of Olomouc kinesiology so I mentioned in the conclusions C.V. of prof. PhDr. Bohuslava Hodaně, Csc., prof. PhDr. Karla Měkoty CSc. and prof. PhDr. Karla Frömela, DrSc. I write about their personal and work life, publishing activity, membership and function, honour, credo or political orientation. Thanks to dialogue I got an opportunity to discover another maybe not yet published information as well.

It was used expert estimation method that meaning at first to contact ten academics and pedagogics workers of Faculty of Physical Culture and put following question: „Could you introduce ten the best important personality of Olomouc kinesiology according your opinion“. I contacted Mr. Filip Neuls, Jiří Zháněl, Jaroslav Opavský, Michal Šafář, Miroslav Janura, Davida Smékal, Josefa Mitáš, Ivo Jirásek, Svatopluk Horák and Mrs Ludmila Miklánková by email.

I want to produce summary theoretical resources to assigned topic. It should not only bring actual view to this topic but also make integrated summary of adequate literature .

I would like to complete my thesis by research of more personalities. This time I would like to concentrate to students of Faculty of Physical Culture of Palacky University in Olomouc with question who is for them the most important person of Olomouc kinesiology „our“ Faculty.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

- Adler, A. (1999). *Porozumění životu: úvod do individuální psychologie*. Praha: Aurora.
- Balcar, K. (1991). *Úvod do studia psychologie osobnosti*. Chrudim: Mach.
- Bednář, M. (2009). *Pohyb člověka na biodromu: cesta životem z pohledu (nejen) kinantropologie*. Praha: Karolinum.
- Blahuš, P. (1993). Kinantropologie – vědní obor na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze. In K. Jelen (Ed.), *Stav a perspektivy kinantropologie (sborník)* (pp. 7-11). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Blahuš, P. (1993). *Kinantropologie na Univerzitě Karlově*. Retrieved 15. 10. 2014 from the World Wide Web:
<http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/kinantropologie.htm>
- Blahuš, P. (2008). *Česká kinantropologická společnost*. Retrieved 13. 10. 2014 from the World Wide Web: <http://abicko.avcr.cz/2008/4/12/ceska-kinantropologicka-spolecnost.html>
- Blahuš, P., Dobrý, L., Hohler, V., Hošek, V., Svatoň, V., & Svoboda, B. (1993). Kinanthropology – a new recognized scientific discipline. *Acta Universitatis Carolinae Gymnica, Kinanthropologica*, 29(2), 61-78.
- Burdová, K. (2012). *Rozhovor*. Retrieved: 20. 4. 2015 from the World Wide Web:
<http://wiki.knihovna.cz/index.php/Rozhovor>
- Dobrý, L. (1993). Sémantické problémy v kinantropologii. In K. Jelen (Ed.), *Stav a perspektivy kinantropologie (sborník)* (pp. 16-18). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Fakulta tělesné kultury (n. d.). *Prof. PhDr. Bohuslav Hodaň, CSc.* Retrieved 18. 3. 2015 from the World Wide Web: <http://ftk.upol.cz/menu/struktura-ftk/katedry-a-institut/katedra-spolecenskych-ved-v-kinantropologii/clenove-katedry/prof-phdr-bohuslav-hodan-csc/>
- Fakulta tělesné kultury (n.d). *Prof. PhDr. Karel Frömel, DrSc.* Retrieved: 18. 3. 2015 from the World Wide Web: <http://ftk.upol.cz/menu/struktura-ftk/katedry-a-institut/katedra-spolecenskych-ved-v-kinantropologii/clenove-katedry/prof-phdr-karel-fromel-drsc/>
- Fakulta tělesné kultury univerzity Palackého v Olomouci. (2011). *Tělesná kultura v pohybu času - almanach k 20. výročí založení fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci 1991 – 2011*. Olomouc: Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.
- Farková, M. (2002). *Úvod do psychologie*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského.
- Fiala, J., Kašpar, Z., Mlčák, L., Pojsl, M., & Urbášek, P. (2013). *Univerzita v Olomouci (1573 – 2013)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

- Fňukal, M., Frajer, J., Šerý, M., & Toušek, V. (2009). *Historie katedry geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci*. Olomouc: Vydavatelství univerzity Palackého.
- Frömel, K. (1993). Strukturální a funkcionální aspekty didaktiky v kinantropologii. In K. Jelen (Ed.), *Stav a perspektivy kinantropologie (sborník)* (pp. 19-21). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Gajda, V., & Fojtík, I. (2008). *Úvod do kinantropologie (semináře)*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě.
- Hlůza, B., Kovaříček, V., & Kropáč, J. (1996). Pedagogická fakulta. *Padesát let z dějin obnovené univerzity*. Olomouc: Vydavatelství univerzity Palackého.
- Hodaň, B. (1993). Kinantropologie a tělesná kultura. In K. Jelen (Ed.), *Stav a perspektivy kinantropologie (sborník)* (pp. 22-25). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Hodaň, B. (2003). Filozofie tělesné kultury – od minulosti k dnešku. In F. Neuls, & E. Sigmund (Eds.), *Seminář v oboru kinantropologie (sborník příspěvků)* (pp. 79-81). Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury.
- Hodaň, B. (2006). *Sociokulturní kinantropologie I - Úvod do problematiky*. Brno: Masarykova univerzita.
- Hodaň, B. (2006). *Sociokulturní kinantropologie I*. Brno: Masarykova univerzita.
- Hodaň, B. (2007). *Sociokulturní kinantropologie II*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hodaň, B. (2009). *K problému filozofické kinantropologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hoffman, S. J. et al. (2009). *Vědecké zkoumání pohybových aktivit*. Retrieved: 13. 10. 2014 from the World Wide Web:
<http://web.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/paakadem.htm>
- Hošek, V. (1993). Psychologie sportu a kinantropologie. In K. Jelen (Ed.), *Stav a perspektivy kinantropologie (sborník)* (pp. 29-31). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Hošek, V., Blahuš, P., Vaněk, M., & Kovář, R. (1992). Kinantropologie – název oboru. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Gymnica*, 22, 35-38.
- Jirásek, I. (2001). Filosofické analýzy v souboru kinantropologických věd. In B. Hodaň (Ed.), *Humanitní základy kinantropologických studií* (pp. 69-74). Olomouc: Hanex.
- Kdo je kdo (2005). *Kdo je kdo osobnosti české současnosti*. Praha: Sdružení Rapid, a. s.
- Kolaříková, O. (2005). *Téma osobnostních rysů v psychologii dvacátého století*. Praha: Academia.

- Komešík, B. (2006). *Kinantropologie – Antropomotorika – Metodologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Lón, F. (1973). *Universita Palackého v Olomouci*. Olomouc: Universita Palackého.
- Mikšík, O. (1999). *Psychologická teorie osobnosti*. Praha: Karolinum.
- Nakonečný, M. (2009). *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia.
- Navrátil, J. (1973). *Kapitoly z dějin olomoucké univerzity 1573 – 1973*. Ostrava: Profil.
- Nosek, M. (2011). *Katedra společenských věd v kinantropologii*. Retrieved 21. 2. 2015 from the World Wide Web: <http://ftk.upol.cz/menu/struktura-ftk/katedry-a-institut/katedra-spolecenskych-ved-v-kinantropologii/uvod/>
- Nosek, M. (2011). *Katedry a instituty*. Retrieved 18. 2. 2015 from the World Wide Web: <http://ftk.upol.cz/menu/struktura-ftk/katedry-a-institut/>
- Nosek, M. (2014). *Historie a současnost*. Retrieved 21. 2. 2015 from the World Wide Web: <http://ftk.upol.cz/menu/o-fakulte/historie-a-soucasnost/>
- Palán, Z. (n. d.). *Delfská metoda (expertní metoda)*. Retrieved: 1. 6. 2015 from the World Wide Web: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/delfska-metoda-expertni-metoda>
- Pavlíková, M. (1992). *Václav Černý tvorba a osobnost I*. Praha: Odeon.
- Pospíchal, M. (1996). *Obnovení olomoucké univerzity. Padesát let z dějin obnovené univerzity*. Olomouc: Vydavatelství univerzity Palackého.
- Praško, J. a kol. (2003). *Poruchy osobnosti*. Praha: Portál, s. r. o.
- Rýdl, M. (1993). O smyslu kinantropologie. In K. Jelen (Ed.), *Stav a perspektivy kinantropologie (sborník)* (pp. 45-46). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Smékal, V. (2009). *Pozvání do psychologie osobnosti*. Brno: Barrister a Principal.
- Sokol, J. (2002). *Filosofická antropologie – člověk jako osoba*. Praha: Portál, s. r. o.
- Svatoň, V. (2001). *Pedagogická kinantropologie 2001*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Šafář, M. (2001). *Humanitní základy kinantropologických studií*. Olomouc: Hanex Olomouc pro Fakultu tělesné kultury.
- Šantavý, F., & Hošek, E. (1980). *Organizace/pečeti a insignie Olomoucké Univerzity v letech 1573/1973*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Štekr, V. (1991). První profesori fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Gymnica*, 21(1), 151-152.
- Štekr, V. (1993). *Historie studia tělesné výchovy v Olomouci – jeho organizační vývoj. Tělesná kultura*. Olomouc: Hanex.

- Štekr, V. (1996). *Fakulta tělesné kultury. Padesát let z dějin obnovené univerzity*. Olomouc: Vydavatelství univerzity Palackého.
- Štekr, V. (2001). Profesor Karel Frömel Šedesátníkem. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Gymnica*, 31(2),7-8.
- Štekr, V., & Válková, H. (2001). *Fakulta tělesné Kultury, publikace vydaná k 10. výročí vzniku Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Štěpáník, P. (2012). *Katedra přírodních věd v kinantropologii*. Retrieved 21. 2. 2015 from the Worl Wide Web: <http://ftk.upol.cz/menu/struktura-ftk/katedry-a-institut/katedra-prirodnich-ved-v-kinantropologii/uvod/>
- Třeštík, M. (1998). *Kdo je kdo v České Republice na přelomu 20. století*. Praha: Agentura kdo je kdo.
- Třeštík, M. (2002). *Kdo je kdo – osobnosti české současnosti*. Praha: Agentura kdo je kdo.
- Univerzita Palackého v Olomouci. (1984). *Pedagogická fakulta univerzity Palackého v Olomouci 1964-1984*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Univerzita Palackého v Olomouci. (2006). *Universitas Palackiana Olomucensis*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Vágnerová, M. (2010). *Psychologie osobnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- Wolf, J. (1992). *Jan Amos Komenský osobnost dneška*. Praha: Unitaria.
- Zháněl, J. (2007). Životní Jubileum. *Česká kinantropologie*, 4(11),80-81.
- Zháněl, J. (2012). Prof. PhDr. Karel Měkota, CSc., oslavil osmdesáté narozeniny. *Česká kinantropologie*, 4(16), 133-134.